

WÓJT GMINY OBRYTE

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OBRYTE

*Uchwała NR XVIII/97/04
Rady Gminy Obryte
z dnia 9 lipca 2005 roku*

*Uchwała NR VI337/07
Rady Gminy Obryte
z dnia 27 marca 2007 roku*

CZĘŚĆ A

Uwarunkowania i diagnoza stanu zagospodarowania przestrzennego gminy

I. Cel opracowania studium

Studium jest opracowaniem planistycznym obejmującym cały obszar gminy, określającym uwarunkowania i kierunki polityki przestrzennej,

Zawiera diagnozę stanu istniejącego zagospodarowania gminy i uwarunkowania rozwoju: przyrodnicze, kulturowe, społeczne, ekonomiczne, funkcjonalne i strukturalne.

Ponadto uwzględnia powiązania zewnętrzne gminy oraz wskazuje na koordynację działań.

Studium będzie opracowaniem wspomagającym : promocję gminy, lokalizację zadań ponadlokalnych, koordynację opracowywanych planów przestrzennego zagospodarowania i decyzji o warunkach zabudowy dla obszarów nie objętych miejscowymi planami.

II. Charakterystyka gminy

1. Położenie gminy

Gmina Obryte leży w środkowej części woj. Mazowieckiego i wschodniej powiatu pułtuskiego w odległości ok. 70 km od Warszawy. Sąsiaduje od północy z gminami Rzewnie i Szelków powiat Maków Maz. (naturalną granicę stanowi rzeka Narew), od zachodu z gminą Pułtusk, od południa z gminą Zatory, od wschodu z gminą Rzańnik powiat Wyszaków.

Siedzibą władz samorządowych jest wieś Obryte położona w centralnej części gminy. Administracyjnie gmina podzielona jest na 23 sołectwa.

2. Podstawowe dane charakteryzujące gminę

(stan na 31.XII.2002 r.)

Liczba ludności - 4895 osób

w tym : kobiet - 2450 osób

mężczyzn - 2445 osób

Gęstość zaludnienia - 34,03 osób/km²

Ogółem powierzchnia gminy – 13973 ha

w tym:

- użytki rolne - 7891 ha
- w tym:
 - grunty orne - 5590 ha
 - sady - 17 ha
 - łąki - 1540 ha
 - pastwiska - 744 ha
 - lasy i zadrzewienia – 5302 ha
 - pozostałe grunty - 780 ha

Lesistość gminy - 37,94%.

Ilość mieszkań – 1148 *

Ilość mieszkań na 1000 mieszkańców – 234*

Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania – 78,48 m²

Powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca - 18,4m² *

Długość sieci kanalizacyjnej – 22,6 km

Długość sieci wodociągowej – 86,30 km

Ilość przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych - 1042

Ilość przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych - 397

*dane na 31.12.1999 rok

3. Funkcje gminy

Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo zatrudniające ponad 90% zawodowo czynnych. Drugą funkcją jest obsługa ludności gminy i rolnictwa. W gminie zatrudnionych jest (poza rolnictwem indywidualnym) 420 osób. Ważną, ale mało wykorzystywaną gospodarczo jest funkcja przyrodniczo - rekreacyjna.

Dominacja tych funkcji wynika z uwarunkowań glebowo – rolniczych, z istniejącej tradycji gospodarki rolnej, w której główny potencjał stanowią indywidualne gospodarstwa rolne oraz z uwarunkowań wynikających z położenia gminy na terenach Puszczy Białej o wysokich walorach krajobrazowo – przyrodniczych, stanowiących ważne ogniwo w funkcjonowaniu systemu obszarów projektowanych do objęcia prawną formą ochrony.

III. Uwarunkowania rozwoju gminy

4. Uwarunkowania rozwoju gminy

4.1 Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie terenu oraz stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Przeznaczenie i zagospodarowanie terenów gminy wg. danych GUGiK w Warszawie na dzień 1 stycznia 2000 roku przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	pow. w ha	udział %%
Ogółem pow. gminy	13973	100
użytki rolne	7817	55,94
użytki leśne oraz grunty zadrz.i zakrz.	5313	38,02
grunty zabudowane i zurbanizowane w tym:	547	3,91
tereny mieszkaniowe	225	1,61
zurbanizowane tereny niezab.	22	0,16
tereny rekreac.- wypoczynkowe	3	0,02
tereny komunikacyjne	297	2,13
tereny różne	8	0,06
nieużytki	120	0,86
wody w tym:	168	1,20
śródlądowe płynące	72	0,52
śródlądowe stojące	2	0,01
rowy	94	0,67

W przestrzeni gminy największą powierzchnię zajmują grunty rolne (55,94% powierzchni gminy) o średniej jakości, na których prowadzona jest intensywna produkcja rolnicza. Lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują 38,02% powierzchni gminy. Występują w większości w zwartym obszarze zajmując północno – zachodni, zachodni i południowo - zachodni obszar gminy. Stanowią pozostałość Puszczy Białej, bardzo ważne ogniwo w kształtowaniu systemu ekologicznego kraju. Tereny zabudowy mieszkaniowej stanowią tylko 3,91% powierzchni gminy, w tym ok. 41% stanowią tereny mieszkaniowe. W strukturze osadniczej gminy występują 23 wsie sołeckie o różnym zaludnieniu. Przeważają wsie o liczbie ludności do 200 mieszkańców (17 miejscowości), 3 wsie liczą od 201 do 300 mieszkańców. Do największych należą 3 miejscowości: Obryte- 1056 mieszkańców, Gródek Rządowy 552 mieszkańców i Psary – 516 mieszkańców.

Zabudowa gminy składa się z budynków z różnych okresów, z różnych materiałów o różnych standardach użytkowych i technicznych. Przeważająca część zabudowy pochodzi z okresu powojennego. Budynki mieszkalne są prawie w całości jednorodzinne, przeciętna ich wielkość wynosi ok. 78 m²pu. Zabudowa gminy w całości nie przedstawia szczególnych wartości kulturowych, zachowało się niewiele obiektów o charakterze

zabytkowym. Dawna zabudowa, niezależnie od charakteru poszczególnych budynków, składa się na względnie uporządkowany, harmonijny krajobraz osadniczy. Dysharmonię wprowadzają obiekty realizowane od początku lat 60-tych typowe dla całego kraju tzw. „zabudowa pudełkowa” z płaskimi lub kopertowymi dachami. Agresywnie w krajobrazie wyglądają również realizowane wówczas obiekty.

Problem stanowi zabudowa zagrodowa - substandartowa o zbyt małej szerokości frontu działek, również często nie wystarczającej głębokości działki siedliskowej – nie odpowiadająca współczesnym potrzebom gospodarki rolnej.

Żywiółowa i często samowolna ekspansja na działki letniskowe nasiloną od połowy lat 70-tych (decyzja o przydziale działki letniskowej była w rękach wojewodów a nie gminy), spowodowała zajęcie na domki letniskowe atrakcyjnych terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Istniejące wówczas normatywy urbanistyczne dotyczące wielkości pojedynczej działki letniskowej spowodowały nadmierne zagęszczenie zabudowy bez uwzględniania naturalnej chłonności przyrodniczej obszaru. Kompleksy wykupionego terenu właściciele dzielili na możliwie największą ilość działek z pominięciem wymagań kompozycyjnych i funkcjonalnych. Również zabudowa realizowana była bardzo często z różnych przypadkowych materiałów, a architektura budynków z tamtego okresu odzwierciedla upodobania indywidualnych inwestorów bez poszanowania miejscowych tradycji.

4.2 Stan środowiska

4.2.1. Położenie geograficzne i rzeźba terenu

Cały obszar gminy leży w lewobrzeżnej zlewni Narwi i jej dopływów.

~~W gminie Obryte nie występują wielkoprzestrzenne obszary objęte prawną formą ochroną przyrody w postaci parków narodowych, krajobrazowych, czy obszarów chronionego krajobrazu.¹~~

Zachodnia część gminy stanowiąca duży kompleks leśny z dwoma rezerwatami przyrody, graniczy z utworzonym Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym na terenie gminy Pułtusk. Na terenie gminy, w zachodniej części, znajduje się niewielki fragment otuliny NPK.

Dolina Narwi wraz z dopływami, lasy Puszczy Białej reprezentując wysokie wartości przyrodnicze i krajobrazowe, pełnią istotną rolę

¹ Zapis zmieniony Uchwałą Nr VI/33/2007 Rady Gminy Obryte z dnia 27 marca 2007 roku

w systemie powiązań przyrodniczych województwa i kraju. Dolina Narwi stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym. Narew wraz z Wisłą i Bugiem tworzą w Kotlinie Warszawskiej największy w kraju i jeden z największych w Europie węzeł wodny. O dużej randze walorów przyrodniczych gminy świadczy również ~~typowana~~ *włączenie do Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000 Puszczy Białej i Doliny Dolnej Narwi.*¹

Cały obszar gminy wchodzi w skład obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski.

W przyszłości wymagać to będzie prowadzenia spójnej polityki w zakresie szeroko rozumianej ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego oraz gospodarki przestrzennej.

Gmina Obryte położona jest na Nizinie Północnomazowieckiej. Wg. podziału fizyczno-geograficznego (J.Kondracki) środkowa część gminy położona jest w obrębie Międzyrzecza Łomżyńskiego, natomiast północna i zachodnia część należy do mezoregionu Doliny Dolnej Narwi.

Na obszarze gminy Obryte wyróżnia się następujące jednostki geomorfologiczne:

- Wysoczyzna morenowa płaska - obejmująca środkową część gminy, wyniesiona od 90,0 m do ponad 115,0 m npm ze spadkami terenu do 5%, urozmaicona wieloma dolinkami cieków. Wysoczyzna oddzielona jest od doliny Narwi stromą krawędzią erozyjną o wysokości względnej od 5-ciu do 20-tu metrów która zanika w rejonie Bartodziei.

- Dolina Dolnej Narwi – obejmująca północną i zachodnią część gminy. Na północnym, równoleżnikowym odcinku szerokość waha się w granicach od 1-go do 4-ech km, natomiast na zachodnim odcinku od 4-rech do 5-ciu km.

- Formy eoliczne – reprezentowane przez wydmy i pola piasków przewianych, występujące w obrębie tarasu nadzalewowego, w rejonie Psar przekraczają krawędź wysoczyznową. Występują w postaci dużych wałów lub parabol o wysokości kilkunastu metrów.

Rzeźba gminy (poza strefą krawędziową) nie wpływa ograniczająco na rozwój funkcji osadniczej jak i rolnictwa.

4.2.2. Budowa geologiczna

Na Wysoczyźnie występują gliny piaszczyste i piaski gliniaste z otoczkami o zmiennej miąższości od 2,0 do powyżej 4,5m – rejon wsi Bartodzieje, Wielgolas, Psary, Skłudy, Zambski Kościelne oraz piaski drobne, rzadziej średnie z otoczkami i

przewarstwieniami żwirów o miąższości od 1,0 m do powyżej 4,5m na pozostałym obszarze Wysoczyzny.

W Dolinie Dolnej Narwi występują piaski drobne i średnie oraz żwiry i pospółki naprzemianległe o miąższości od 1,0 m do powyżej 4,5m (w obrębie tarasów), piaski drobne, zapyłone i piaski pylaste, luźne o miąższości od ok. 1,0 m do powyżej 4,5m (w obrębie wydmy) oraz torfy, namuły piaszczyste, piaski drobne i średnie często z domieszką humusu, o zmiennej miąższości, przeważnie powyżej 4,5m (w obrębie obniżzeń dolinowych). W rejonie miejscowości Cygany, Sokołowo Parcele oraz Gostkowo występują gliny piaszczyste i piaski gliniaste z otoczkami o zmiennej miąższości od 2,0 do powyżej 4,5m

Występujące grunty są przeważnie gruntami nośnymi nie stwarzającymi ograniczeń dla bezpośredniego posadowienia budynków za wyjątkiem utworów bagiennych, rzeczno-bagiennych i rzeczno-deluwialnych, które nie nadają się do posadowienia zabudowy.

4.2.3. Zasoby wodne

Cały obszar gminy położony jest w zlewni rzeki Narew. Rzeka Narew stanowi naturalną północną granicę gminy i w części północno-zachodniej zmienia kierunek z równoleżnikowego na południkowy.

Obszar gminy odwadniany jest przez szereg cieków – dopływów Narwi. Występujące podmokłości związane są głównie z doliną rzeczna i są w większości podmokłościami stałymi. W okresie wiosennym, przy wysokich stanach wód, zalewany jest taras zalewowy. W 1979 podczas katastrofalnej powodzi zalane były również obszary tarasu nadzalewowego i wyższego.

Na obszarze gminy wyodrębniono dwa obszary o odmiennych warunkach wodnych:

- obszar dolinny rzeki Narew – wody gruntowe tworzą jeden poziom o zwierciadle swobodnym, występujące wahania zwierciadła wód gruntowych są dość gwałtowne i zależne od wahań stanów wody w rzece. W obrębie tarasu zalewowego i starorzeczy wody gruntowe występują poniżej 1,0 m ppt. Na obszarze tarasu nadzalewoego występują wody gruntowe głębsze od 1,0 m ppt. Natomiast wody głębsze od 2,0 m ppt występują w rejonie wsi Sokołowo Włościańskie i Toczniabiel.
- Obszar wysoczyzny polodowcowej - ciągły poziom wód gruntowych utrzymuje się w utworach łatwiej przepuszczalnych w rejonie wsi Bartodzieje, Płusy,

Sadykierz. Na pozostałym obszarze występują zaburzenia w jednolitym poziomie wód gruntowych.

Nierównomierny rozkład opadów w ciągu roku jak i w wieloleciu powoduje okresowe braki lub nadmiar wody dla rolnictwa. Istnieje więc potrzeba gromadzenia jej nadmiaru celem wykorzystania w okresach niedoboru. Magazynowanie wód powierzchniowych w sposób zdecydowany poprawi walory przyrodnicze gminy oraz przyczyni się do uniezależnienia produkcji rolniczej od sezonowych wahań poziomów wody oraz od obserwowanego w wieloleciu obniżania się poziomu lustra wody gruntowej.

Pod względem warunków wodnych teren gminy charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami dla budownictwa - najkorzystniejsze występują tam, gdzie utrzymuje się ciągły poziom wód gruntowych.

Dla uniezależnienia produkcji rolniczej poprawy warunków wodnych dla rolnictwa niezbędne jest budowa małych zbiorników wodnych na ciekach wodnych.

4.2.4. Lasy

Lasy należą do Nadleśnictwa Pułtusk. Stanowią północno-zachodnią część Puszczy Białej. Położone są w Mazowiecko-Podlaskiej krainie przyrodniczo-leśnej w dzielnicy Niziny Mazowiecko-Podlaskiej. Zajmują 37,94% powierzchni gminy, z czego ponad 90% stanowią lasy państwowe.

Na przeważającej powierzchni są to lasy na siedlisku lasu mieszanego, boru suchego świeżego i boru świeżego. W drzewostanie dominuje sosna w wieku 40-80 lat i powyżej 80 lat. Lokalnie występuje dąb, brzoza, osika i grab w wieku powyżej 40 lat. Są to obszary o warunkach siedliskowo-drzewostanowych odpornych na niszczenia, atrakcyjne krajobrazowo, o korzystnych warunkach klimatyczno-zdrowotnych.

Trochę mniejszą powierzchnię zajmują lasy na siedlisku lasu mieszanego, lasu świeżego, boru świeżego i mieszanego świeżego. W drzewostanie również dominuje sosna, lokalnie dąb, osika i brzoza w wieku poniżej 40 lat. Są to lasy młode, mało odporne na niszczenie, o dużym zagrożeniu pożarowym, o ograniczonej dostępności do penetracji.

Najmniejszą powierzchnię zajmują lasy na siedlisku olsowym, lasu wilgotnego i mieszanego wilgotnego, boru wilgotnego oraz lokalnie lasu łęgowego. W drzewostanie dominuje olcha, lokalnie dąb i brzoza w różnym wieku. Są to obszary o niekorzystnych

warunkach klimatycznych, okresowo lub stale podmokłe, spełniające ważną rolę w utrzymaniu stosunków wodnych.

Uwzględniając wiek drzewostanów, adekwatność drzewostanu do siedliska, strukturę i fizjonomię niższych warstw zbiorowiska i ich skład gatunkowy została przeprowadzona (w ramach prac badawczych dokumentujących Nadbużański Park Krajobrazowy) waloryzacja terenów leśnych. Wyróżniono 3 stopnie zachowania zbiorowisk:

1 – lasy o najwyższej wartości przyrodniczej, zbiorowiska o fizjonomii, strukturze i składzie florystycznym zbliżonym do fitocenoz naturalnych (większość drzewostanów ponad 80-letnich),

2 – lasy o wysokiej wartości przyrodniczej, zbiorowiska średnio zachowane (częściowo przekształcone) – w związku z nasadzeniami monokultur lub zmianą stosunków wodnych (drzewostany III i IV klasy wieku),

3 – lasy o średniej wartości przyrodniczej, zbiorowiska silnie przekształcone, o trudnej do określenia przynależności typologicznej (najczęściej młodniki i drągowiny sosnowe, I i II klasy wieku).

Osobliwości florystyczne i faunistyczne

W ramach prac badawczych dokumentujących Nadbużański Park Krajobrazowy zinwentaryzowana została flora i fauna podlegająca ochronie całkowitej i częściowej. Na obszarze gminy zlokalizowano 3 stanowiska bociana czarnego, 5 stanowisk żurawia i jedno kraski. Wyznaczone zostały tereny na których występuje bardzo duże zgrupowanie chronionych i rzadkich gatunków roślin, m.in. mieczyk dachówkowaty i widłak wroniec.

Lasy prywatne - wg. danych GUS w 2002 roku lasy prywatne zajmują powierzchnię ogółem 413,70 ha w tym 408, 60 ha stanowi własność osób fizycznych. Pozyskiwanie drewna (grubizny) nie jest wysokie, w 2002 roku wyniosło 79 m³, w 1999 roku 54m³. Odnowieniem i zalesieniem objęta została powierzchnia w 2002 roku – 13,80ha, w 2003 roku – 23,44ha. W lasach prywatnych nie występują żadne formy ochronne lasów.

Lasy państwowe – wg danych GUS w 2002 roku zajmowały powierzchnię 5010 ha. W lasach państwowych na uroczysku Popławy występują dwa rezerwaty przyrody o łącznej powierzchni 20,90 ha.

Minister Środowiska uznał (decyzja DL.lp-0233-8/04 z dnia 25.02.2004) za lasy ochronne w Nadleśnictwie Pułtusk następujące oddziały:

- **lasy wodochronne** –w celu ochrony brzegów rzek oraz pełnienia roli retencyjnej przy wysokich stanach wód, ochrony siedlisk wilgotnych i bagiennych, wykorzystania lasu jako magazynu wody, część z tych lasów stanowi jednocześnie **ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej**,
- **lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody**- są to drzewostany mieszane naturalnego pochodzenia starszych klas wieku, charakterystyczne dla Puszczy Białej.

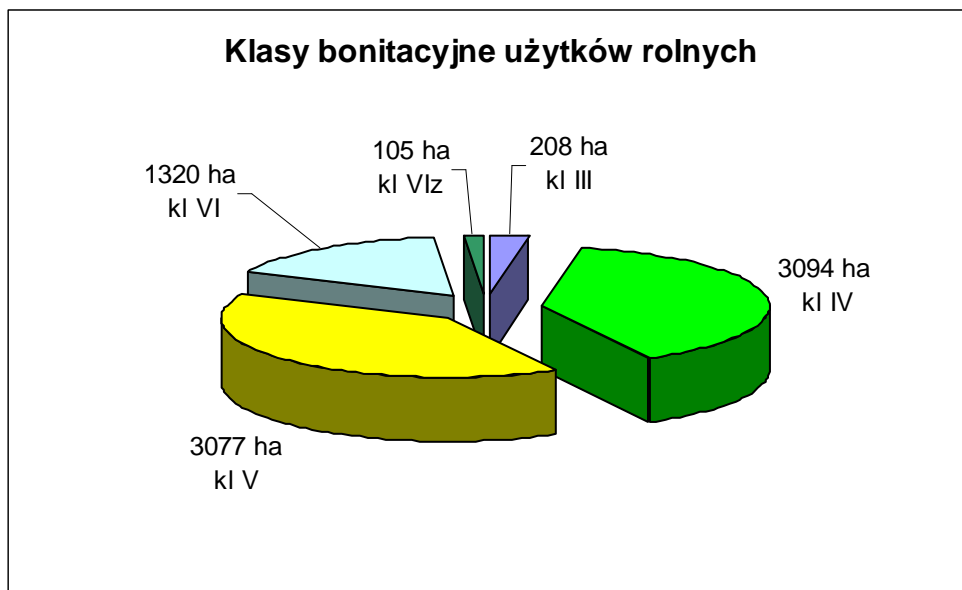
4.2.5. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Jakość użytków rolnych określana jest przez zintegrowany wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej obliczony przez IUNG Puławy uwzględnia ocenę punktową gleb, rzeźbę terenu, klimat i warunki wodne. Dla gminy Obryte wskaźnik ten wynosi 49,4 podczas gdy dla powiatu pułtuskiego – 60,4, dla województwa mazowieckiego – 59,0.

Najlepsze grunty orne występują na wysoczyźnie i północno-wschodniej części gminy. Największe powierzchnie zajmują gleby brunatne i bielicowe, przewiewne i przepuszczalne. W zależności od podłoża mogą być okresowo za suche (gleby kompleksu 5 żytniego dobrego) lub okresowo podmokłe (gleby kompleksu 8 zbożowo-pastewnego mocnego). Są to gleby zaliczane do IVa i IVb klasy bonitacyjnej. Stanowią one 42,23% powierzchni gruntów ornych. Użytki zielone zajmują 16,56% użytków rolnych. W większości są to użytki zielone słabe i bardzo słabe zaliczane do 3z kompleksu trwałych użytków zielonych. Występują w dolinach rzek i zagłębieniach terenowych. Największy jest udział łąk i pastwisk klasy V – stanowią one 53,13% trwałych użytków zielonych.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych oraz użytkowanie użytków rolnych

Użytek	Klasa w ha					Razem	Udział %%
	III	IV	V	VI	VIz		
grunty orne	183	2741	2391	1072	104	6491	83,18
sady	6	38	41	13	1	99	1,27
łąki	15	112	196	78	0	401	5,14
pastwiska	4	203	449	157	0	813	10,42
razem ha	208	3094	3077	1320	105	7804	
udział %%	2,67	39,65	39,43	16,91	1,35		

Grunty orne gminy charakteryzują się na ogół średnimi warunkami do produkcji rolnej. Miejscami wymagają bardzo intensywnego nawadniania. Gleby powiatu pułtuskiego charakteryzują się wysokim odczynem zakwaszenia (61-80% gleb), bardzo niską zasobnością przyswajalnego potasu (ponad 80% gleb), niedoborem magnezu (41-60% gleb), są dość zasobne w fosfor (41-60% gleb), 61-80% gleb wymaga wapnowań koniecznych i bardzo koniecznych (Źródło – Raport WIOŚ w Warszawie Stan Środowiska w Województwie Mazowieckim 2001 rok). Dla celów nierolniczych należy w pierwszej kolejności wykorzystywać gleby o mało korzystnych i niekorzystnych warunkach do uprawy. Użytki zielone są mało przydatne dla rozwoju rolnictwa, nie mniej wskazane jest pozostawienie ich w dotychczasowym użytkowaniu (jednak bez istotnych możliwości zwiększenia produkcji pasz) jako tereny otwarte dla poprawy warunków wodnych i przewietrzania.

4.2.6. Klimat

Gmina Obryte położona jest we wschodniej, chłodniejszej części VIII dzielnicy rolniczo-klimatycznej „środkowej”, o bardzo niskich padach atmosferycznych – poniżej 550 mm rocznie (przy czym na okres wegetacyjny przypada ok. 325- 350 mm opadów średnio-rocznie), liczbie dni mroźnych od 30 do 50, dni z przymrozkami od 100 do 110, czasie trwania pokrywy śnieżnej od 38 do 60 dni oraz okresie wegetacyjnym trwającym od 200 do 220 dni. średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. 7,4°C. Najniższe średnie temperatury miesięcy zimowych osiągają -4°C,

najwyższe w lipcu przekraczają 18°C. Dni przymrozkowe pojawiają się już we wrześniu i występują jeszcze w maju. Obserwuje się niekorzystne warunki wilgotności względnej powietrza – najwyższe wartości wilgotności i najmniejsze wartości niedosytu obserwuje się w chłodnej porze roku w miesiącach listopad-luty.

Najmniejsza wilgotność względna powietrza występuje w maju-czerwcu, przy czym największy roczny niedosyt wilgotności notowany jest w czerwcu.

Warunki klimatu lokalnego kształtowane są przez takie elementy środowiska jak: rodzaj podłoża, obecność wód powierzchniowych i głębokość, ekspozycja stoków i zboczy, wyniesienie ponad otaczający teren, sąsiedztwo kompleksów leśnych, źródeł zanieczyszczeń itp. Tereny wyniesione ponad dna dolin charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi. Różnice temperatur pomiędzy dolinami a terenami wyżej położonymi okresowo mogą być dość duże, rzędu kilku stopni C. Mgły najczęściej są notowane na terenach wilgotnych, gdzie często notowane są niskie temperatury (zwłaszcza w miejscach zacisznych) a także w dolinach i obniżeniach. W godzinach przedwieczornych i rannych obserwuje się często mgły typu radiacyjnego (związane z wyparowywaniem ciepła przez grunt) związane z wychładzaniem przyziemnych warstw powietrza. Stosunki anemometryczne ulegają znacznemu zróżnicowaniu w wyniku wpływu warunków lokalnych. Miejscami zacisznymi są tereny położone po zawietrznej stronie kompleksów leśnych, polany śródleśne. Najlepiej przewietrzanymi są wysoczyznowe części obszaru. Średnia prędkość wiatru wynosi 3 m/s. Przeważają wiatry z kierunku zachodniego, południowo - zachodnie i północno-zachodniego.

Na terenach leśnych w ciągu dnia notowane są niższe temperatury powietrza niż na bezleśnych, co powoduje odczuwanie przyjemnego chłodu. Lasy charakteryzują się podwyższoną wilgotnością względną oraz bardziej wyrównanym jej przebiegiem rocznym i dobowym. Tereny leśne powodują znaczne osłabienie prędkości wiatru oraz charakteryzują się dużą częstotliwością cisz.

Warunki klimatyczne można uznać za przeciętne, wymagające właściwej agrotechniki pozwalającej zabezpieczyć zapas wilgoci w okresie wegetacyjnym. Dla osłabienia parowania terenowego na wysoczyźnie należy przewidzieć wzrost zalesień na gruntach najsłabszych, o małej przydatności dla rolnictwa głównie na

lokalnych wododziałach oraz na obszarach źródliskowych cieków. Ważnym jest też tworzenie stref buforowych o szerokości ok. 2,0 m dla poprawy lokalnych warunków agroklimatycznych.

Warunki klimatyczne sprzyjają rozwojowi budownictwa rekreacyjnego. Na taką zabudowę można przeznaczać tereny gruntów małoprzydatnych dla rolnictwa o warunkach bioklimatycznych niewskazanych dla rozwoju osadnictwa stałego z uwagi na nadmierne uwilgotnienie w przejściowych porach roku – rejon doliny Narwi.

4.2.7. Stan sanitarny środowiska

- Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych

Stan sanitarny wód powierzchniowych jest zróżnicowany, a źródła zanieczyszczeń są różnego pochodzenia.

Głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są zrzuty nieoczyszczonych ścieków socjalno-bytowych i gospodarczych, związki organiczne pochodzące z torfów i murszów zalegających na dnach dolin, dolinek i obniżzeń oraz w mniejszym stopniu gospodarka rolna (spływy powierzchniowe nawozów i środków ochrony roślin). W ostatnich latach wzrasta zagrożenie dla wód w małych ciekach, gruntu oraz wód gruntowych ze względu na systematyczne wodociągowanie terenów wiejskich, przy jednoczesnym braku kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Nieczystości powstające w gospodarstwach rolnych, domowych a szczególnie letniskowych kierowane są w stanie nie oczyszczonym do nieszczelnych szamb lub bezpośrednio do wód i gruntu. Gospodarka wodno-ściekowa wymaga więc radykalnego i systemowego rozwiązania na terenie całej gminy. Brak jest w pełni rozwiązanej gospodarki wodno – ściekowej. Obecnie na terenie gminy działają trzy oczyszczalnie ścieków. Na poprawę stanu czystości wód gruntowych i powierzchniowych wpłynie niewątpliwie realizacja zbiorników na gnojowicę i płyt gnojowych. Opracowany przez Zarząd Województwa Mazowieckiego „Program Ograniczenia Zanieczyszczeń Składnikami Nawozowymi z Produkcji Zwierzęcej w Województwie Mazowieckim – kwiecień 2003 roku – na obszarze gminy Obryte przewiduje współfinansowanie 19 takich obiektów w 2004 roku na łączną kwotę 190 tys. zł.

Rzeka Narew stanowi naturalną północną granicę gminy. Na całej długości, poza 15-to km odcinkiem od granicy z województwem podlaskim, prowadzi wody pozaklasowe. Narew, począwszy od Pułtuska znajduje się w zasięgu cofki Jeziora

Zegrzyńskiego. Dla określenia stanu czystości rzeki Narew w obrębie gminy Obryte mają znaczenie badania w punktach pomiarowych Różan i Gnojno. Na podstawie badań przeprowadzonych w 1995 i 2000 roku, wody rzeki Narew zostały zaliczone do pozaklasowych. W punkcie pomiarowym Różan w 1995 roku zdecydowało o tym przekroczenie norm azotu azotynowego oraz miano coli, w 2000 roku – chlorofil. W punkcie pomiarowym Gnojno w 1995 roku o pozaklasowości zdecydowało miano coli i chlorofil, a w 2000 roku – chlorofil. (Źródło: Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie „Stan Środowiska w Województwie Mazowieckim”- Warszawa 2001).

Cała rozległa dolina Narwi wraz ze starorzeczem w zachodniej części gminy narażona jest na zanieczyszczenie wód podziemnych.

- Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Gmina Obryte należy do obszarów rolniczych położonych w oddaleniu od centrów przemysłowych i dużych źródeł zanieczyszczeń. W całym powiecie Pułtusk notuje się bardzo niską emisję zanieczyszczeń pyłowych oraz gazowych. Stan sanitarny powietrza atmosferycznego w gminie jest pochodną niewielkiej ilości źródeł emisji o charakterze i skali lokalnej. Zasadniczymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy są m.in.:

- kotłownie lokalne zlokalizowane w instytucjach usługowych oraz paleniska domowe, szczególnie uciążliwe w sezonie grzewczym (emisje pyłów i gazów),
- komunikacja samochodowa własna i tranzytowa, (emisje spalin i produktów ropopochodnych),
- większe obiekty inwentarskie (odory),
- tymczasowe gminne wysypisko śmieci (odory, gazy, pył)

4.3. Dziedzictwo kulturowe oraz dobra kultury współczesnej

Na terenie gminy Obryte prawną ochroną konserwatorską są objęte są kościoły w miejscowościach: Obryte (wraz ze starą częścią cmentarza), Sadykierz (uległ spaleni w 2004 roku), Sokołowo Włościańskie (wraz z dzwonnica), Zambski Kościelne (wraz z najstarszą częścią cmentarza), ślady osady starożytnej w m. Zambski Koscielne. Opiece konserwatorskiej podlegają obiekty architektury i budownictwa, krzyże przydrożne, stanowiska archeologiczne, miejsca pamięci narodowej.

4.4. Warunki i jakość życia mieszkańców

4.4.1. Procesy demograficzne

W rozmieszczeniu liczby ludności na terenie gminy największą liczbę mieszkańców posiada wieś gminna Obryte – 1056 osób

- i jest to jedyna miejscowość o liczbie mieszkańców **powyżej 1000** osób,
- w grupie miejscowości **powyżej 500 do 1000** mieszkańców są 2 miejscowości – Gródek Rządowy i Psary,
- **ponad 300 do 500** mieszkańców liczą **2** wsie - Sokołowo Włociańskie i Zambski Kościelne,
- w przedziale miejscowości o liczbie mieszkańców **powyżej 200 do 300** są **3** wsie: Bartodzieje, Sadykierz i Zambski Stare,
- w przedziale miejscowości o liczbie mieszkańców **powyżej 100 do 200** jest **8** wsie: Ciólkowo Małe, Ciólkowo Rządowe, Cygany, Gródek Nowy, Płusy, Rozdziały, Sokołowo Parcele i Wielgolas,
- **do 100** mieszkańców liczy **9** miejscowości: Gostkowo, Kalinowo, Mokrus, Rowy, Skłudy, Toczniel i Ulaski.

Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach w wieloletnim przedziale przedstawia się następująco:

lp	Miejscowość	wg planu zagosp. przestrzennego gminy z 1993 roku	wg danych UG		przyrost- ubytek 2002- 1980	przyrost- ubytek 2002- 2000
		1980	2000	2002		
1	Bartodzieje	259	260	254	-5	-6
2	Ciólkowo Małe	198	195	194	-4	-1
3	Ciólkowo Rządowe	242	186	185	-57	-1
4	Cygany	187	166	164	-23	-2
5	Gostkowo	83	69	69	-14	0
6	Gródek Nowy	170	195	191	21	-4
7	Gródek Rządowy	445	557	552	107	-5
8	Kalinowo	97	85	83	-14	-2
9	Mokrus	33	33	32	-1	-1
10	Obryte	850	1070	1056	206	-14
11	Płusy	100	107	106	6	-1
12	Psary	535	524	516	-19	-8
13	Rowy	20	19	19	-1	0
14	Rozdziały	145	116	115	-30	-1

15	Sadykierz	270	272	269	-1	-3
16	Skłudy	45	47	47	2	0
17	Sokołowo Parcele	153	137	137	-16	0
18	Sokołowo Włociańskie	267	308	301	34	-7
19	Tocznabiel	75	78	76	1	-2
20	Ulaski	98	92	91	-7	-1
21	Wielgolas	190	160	160	-30	0
22	Zambski Kościelne	390	348	345	-45	-3
23	Zambski Stare	269	208	204	-65	-4
	Razem gmina	5121	5232	5166	45	-66

Obszar gminy zamieszkiwało 4895 osób (wg danych UG 5166 osób) – na koniec 2002 roku. Liczba ludności gminy wykazuje tendencję malejącą. W roku 1992 liczba mieszkańców wynosiła 5391 osób (wg. danych z pzp gminy). W ciągu 10 lat ubytek ludności wyniósł 496 osób tj. ok. 10% ogółu mieszkańców. W ciągu 4 lat, od roku 1999 do 2002 ilość mieszkańców gminy zmniejszyła się o 105 osób, co stanowi 2,1 %. Przyrost naturalny był ujemny – w 1999 i 2002 roku wynosił po –24 osoby. Zmiana liczby mieszkańców związana jest w tych latach wyłącznie z ruchem naturalnym ponieważ migracje zewnętrzne zarówno w 1999 jak i w 2002 roku wynosiły 0 osób. W okresie wielolecia liczba ludności gminy ulegała różnym zmianom. Wg danych z planu zagospodarowania przestrzennego gminy z 1993 roku w 1985 roku liczba ludności wynosiła 5301 mieszkańców, a w 1992 5391 mieszkańców. Po wzroście liczby ludności w poprzednich latach, obecnie notuje się systematyczny niewielki ale stały spadek liczby mieszkańców w gminie. Ostatnie trzy lata (200-2002) charakteryzują się ubytkiem liczby mieszkańców we wszystkich miejscowościach.

Struktura ludności gminy

Wyszczególnienie	Rok			
	1999		2002	
	osób	%	osób	%
liczba ludności ogółem	5000	100	4895	100
W tym : kobiety	2519	50,38	2445	49,95
Mężczyźni	2481	49,62	2450	50,05
wiek przedprodukcyjny ogółem	1367	27,34	1274	26,03
W tym: 0 - 2	176		175	
3 do 6	310		253	
7 do 14	638		606	
15-17	243		240	

wiek produkcyjny ogółem	2649	52,98	2666	54,46
W tym: 18 - 59 lat kobiety	1112		1156	
18 - 64 lat mężczyźni	1537		1510	
wiek poprodukcyjny ogółem	984	19,68	955	19,51
w tym: 60 lat i więcej kobiety	644		619	
65 lat i więcej mężczyźni	340		336	

W ciągu czterech lat w strukturze ludności można zaobserwować korzystne tendencje w nieznacznym zmniejszeniu udziału ludności w wieku poprodukcyjnym oraz wzroście udziału ludności w wieku produkcyjnym. Zmniejszyła się natomiast o ponad 1 punkt procentowy grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym

Rynek pracy

Wg. danych UG w Obrytem na koniec 2003 roku zarejestrowanych było w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusku 456 osób bezrobotnych z terenu gminy Obryte, w tym 350 osób bez prawa do zasiłku tj ponad 70% ogółu bezrobotnych. Wśród tych bezrobotnych 120 osób posiada wykształcenie podstawowe, 296 średnie i 41 wyższe.

Zatrudnienie w gminie (poza rolnictwem indywidualnym) wynosi 420 osób. Do gminy do pracy przyjeżdża 40 osób, poza gminę do pracy wyjeżdża 200 osób.

4.4.2.Sfera społeczna

Oświata i wychowanie

Wg. Danych statystycznych, w roku szkolnym 2002/2003 w gminie funkcjonowały:

- 5 szkół podstawowych w miejscowościach; Obryte, Gródek Rządowy, Sokołowo Włociańskie, Zambski Kościelne, Psary oraz 2 filie PSP w Obrytem w miejscowościach Sadykierz i Bartodzieje, do których uczęszczało 467 dzieci, (38 pomieszczeń szkolnych, 30 oddziałów, 49 nauczycieli),
- 1 szkoła gimnazjalna w miejscowości Obryte, do której uczęszczało 226 dzieci (8 pomieszczeń do nauki, 8 oddziałów szkolnych, 15 nauczycieli).

W gminie funkcjonuje 1 przedszkole w m.Obryte, do którego uczęszcza (w roku szkolnym 2003/2004) 37 dzieci, oraz 5 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, do których uczęszczało łącznie 46 dzieci.

W gminie nie ma liceum, ale bliska odległość do miast powiatowych Pułtusk i Wyszków zapewnia dalsze kształcenie młodzieży.

Zdrowie i opieka społeczna

Na terenie gminy znajdują się dwa Z-dy Opieki Zdrowotnej prowadzące działalność z zakresu opieki zdrowotnej w Obrytem. Zatrudnionych jest 5 lekarzy internistów, 2 stomatologów i 5 pielęgniarek.

Wskaźnik zatrudnienia lekarzy w gminie na 10 tys. osób wynosi 10,21 podczas gdy dla woj. mazowieckiego wynosi 27,9. Tak małe zatrudnienie w służbie zdrowia wpływa na ubogi zakres świadczonych usług leczniczych.

Na terenie gminy znajduje się 1 apteka we wsi Obryte.

W miejscowości gminnej Obryte zlokalizowany jest Państwowy Dom Pomocy Społecznej na 250 miejsc, w którym przebywa 250 pensjonariuszy.

Opieką społeczną zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Turystyka, sport i rekreacja

Gmina Obryte nie posiada rozwiniętej bazy turystycznej ogólnodostępnej. Od wielu lat na terenie gminy rozwija się budownictwo letniskowe. Większe zgrupowania zabudowy letniskowej występują w miejscowościach: Zambski Kościelne (413 działek), Rowy (98), Gostkowo (68), Kalinowo (62), Rozdziały (51), Sokołowo Włościańskie (32) i Tocznabiel (18), ponadto pojedyncze działki występują we wsiach Bartodzieje i Wielgolas.

Szansą rozwoju gminy jest agroturystyka. Obecność rozległych kompleksów leśnych, nie zanieczyszczonego środowiska, bogatej fauny i flory w połączeniu z urozmaiconą rzeźbą terenu, stwarza atrakcyjne warunki rozwoju turystyki.

Funkcjonuje tylko jedno boisko sportowe przy szkole w Obrytem.

Warunki mieszkaniowe

Na terenie gminy występuje indywidualne budownictwo zagrodowe i mieszkaniowe jednorodzinne.

Zasób mieszkaniowy w gminie na koniec 2001 roku (*Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego WUS 2002*) wynosił 1151 mieszkań, ilość izb – 4277 o łącznej powierzchni użytkowej 90483 m². Średnia powierzchnia użytkowa na 1 mieszkanie jest najwyższa w powiecie i wynosi 78,6 m². Ale jednocześnie jest

najwyższe zagęszczenie mieszkań – na 1 mieszkanie przypadają 4,3 osoby, a na jedną osobę przypada 18,3 m² powierzchni użytkowej (średnia dla powiatu pułtuskiego odpowiednio – 3,59 i 18,6) .

Zabudowa gminy składa się z budynków powstałych w różnych okresach, z różnych materiałów o różnych standardach użytkowych i technicznych. Stara zabudowa niezależnie od charakteru składa się w całości na względnie uporządkowany krajobraz osadniczy. W niektórych wsiach zachowały się stare drewniane domy. Nowsza zabudowa występująca na terenach wiejskich nie zawsze harmonizuje z otaczającym krajobrazem. Ostatnio daje się zauważyć większą ilość realizowanych budynków, których forma nie koliduje z otoczeniem.

Istniejąca zabudowa gminy stanowi zabudowę zwartą tzw. ulicówkę. Zabudowa zlokalizowana jest wzdłuż ciągów komunikacyjnych po obu lub jednej stronie. Jedynie miejscowość Bartodzieje charakteryzuje się zabudową rozproszoną.

Taki charakter zabudowy daje dobrą dostępność mieszkańcom do komunikacji oraz władzom gminy do uzbrojenia terenów w infrastrukturę sieciową. Należy jednak nadmienić, że zbyt duże długości sieci, np. wodociągowej przy małym rozborze wody stwarzają niebezpieczeństwo zakażenia bakteriologicznego wody w sieci.

Wyposażenie w instalacje techniczne mieszkań decyduje o ich standardzie. Na terenie gm. Obryte przyłącze wodociągowe posiada 1042 budynki mieszkalne, przyłącze kanalizacyjne sanitarne – 397 mieszkań.

Kultura

W gminie funkcjonuje tylko gminna biblioteka publiczna dysponująca 11303 woluminami. W pozostałych wsiach brak obiektów przeznaczonych na działalność kulturalną.

Administracja publiczna, obsługa finansowa

Funkcje w zakresie administracji publicznej i obsługi finansowej skoncentrowane są w Obrytym. Najważniejsze z nich to:

- Urząd Gminy,
- Oddział Banku Spółdzielczego Pułtusk,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Posterunek Policji,
- Ochotnicza Straż Pożarna

- Urząd Pocztowy

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są obiekty strażnic OSP we wsiach: Zambski Kościelne, Ciólkowo Rządowe, Cygany, Gródek Rządowy, Psary, Sadykierz, i Sokołowo Włościańskie.

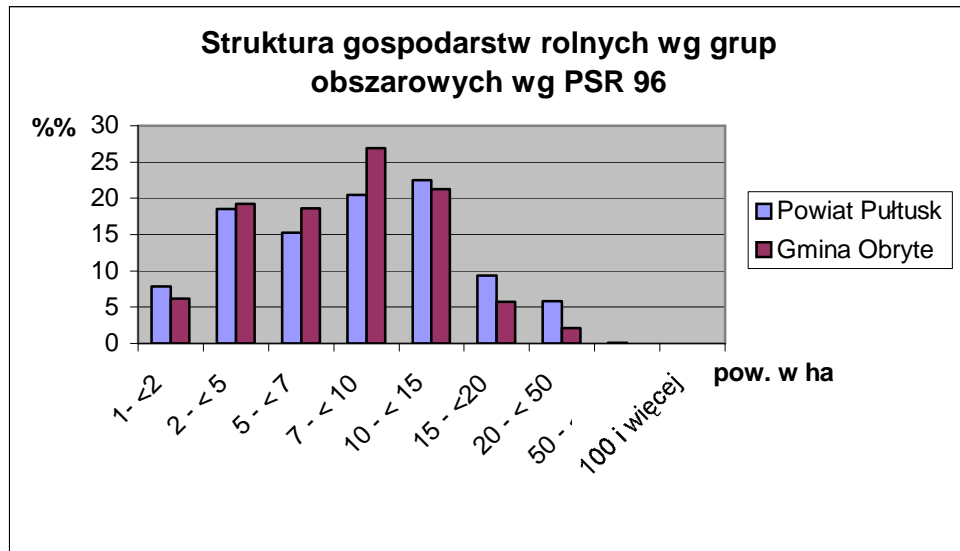
4.4.3.Sfera gospodarcza

Rolnictwo

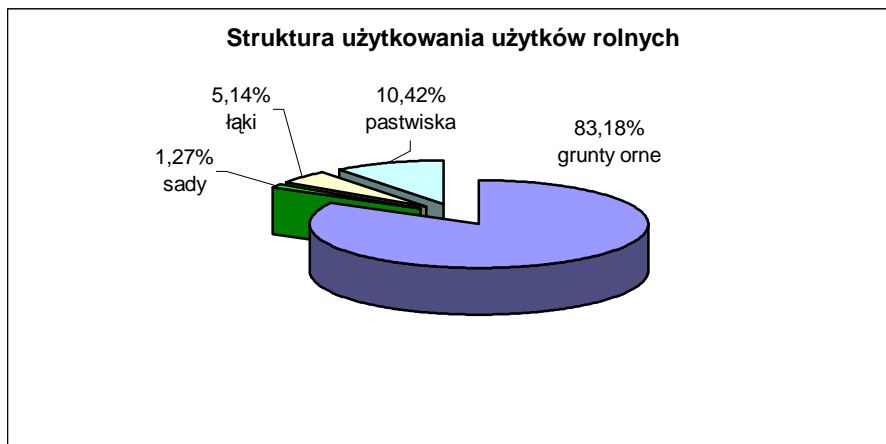
Na terenie gminy istnieje 944 gospodarstwa rolne (wg PSR1996). Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 8,47 ha użytków rolnych, średnia dla powiatu wynosi 9,98 ha. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych przedstawia się następująco:

lp	wyszczególnienie	PSR 1996 rok			
		Powiat Pułtusk		Obryte	
		liczba gospodarstw	udział %%	liczba gospodarstw	udział %%
1	ogółem liczba gospodarstw	6961		944	
2	właściciele zwierząt gospodarskich	4		0	
3	działki rolne	1064		33	
4	ogółem indywidualne gospodarstwa rolne	5892	100	911	100
	z tego w grupach obszarowych w ha:				
	1- <2	464	7,88	56	6,15
	2 - < 5	1093	18,55	175	19,21
	5 - < 7	899	15,26	170	18,66
	7 - < 10	1205	20,45	245	26,89
	10 - < 15	1325	22,49	194	21,30
	15 - <20	552	9,37	52	5,71
	20 - < 50	345	5,86	19	2,09
	50 - < 100	7	0,12	0	0,00
	100 i więcej	2	0,03	0	0,00

W strukturze obszarowej największy udział mają gospodarstwa małe o powierzchni od 7 do 10 ha użytków rolnych, trochę mniejszy jest udział gospodarstw o powierzchni 10-15 ha i od 2 do 5 ha. Korzystnym jest mały udział gospodarstw najmniejszych. Natomiast bardzo mała ilość gospodarstw dużych powyżej 20 ha nie będzie sprzyjać wzrostowi towarowej produkcji rolniczej, tak by zapewnić odpowiednią dochodowość ich właścicielom.

Struktura użytkowania użytków rolnych wg. stanu na dzień 1.01.2000 rok przedstawia się następująco:

W strukturze użytkowania gruntów rolnych największy jest udział gruntów ornych, niewielki łąk i pastwisk natomiast bardzo mała powierzchnia przeznaczona jest pod sady.

Odzwierciedleniem takiej struktury są kierunki produkcji roślinnej.

wyszczególnienie	powierzchnia zasiewów w ha													
	w tym													
	ogółem	pszenica	żyto	jęczmień	owies	pszenżyto	mieszanki zbożowe i inne	zboża razem	kukurydza	strączkowe jadalne	ziemniaki	buraki cukrowe	okopowe pastewne	warzywa grntowe
wg PSR 1996r. w ha	5158	214	2019	53	501	498	445	3730	3	2	1190	19	1	18
udział %	100	4,15	39,14	1,03	9,71	9,65	8,63	72,31	0,06	0,04	23,07	0,37	0,02	0,35
wg UG 2003 rok w ha	4817	260	1660	70	800	420	665	3875	18	0	667	8	57	2
udział %	100	5,40	34,46	1,45	16,61	8,72	13,81	80,44	0,37	0,00	13,85	0,17	1,18	0,04

W produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż podstawowych – wzrosła z ponad 70% całej powierzchni użytków rolnych w roku 1996 do ponad 80% w roku 2003. W dalszym ciągu najwięcej

uprawia się żyta. Duży areał gruntów przeznaczany jest pod ziemniaki, chociaż uległ zdecydowanemu zmniejszeniu.

wyszczególnienie	bydło	w tym		trzoda chlewna	w tym		konie	owce	kury	w tym	
		krowy			lochy					nioski	
wg PSR 1996	4022	2002		11211	987		232	240	13276	11773	
wg PSR 2002	3969	2012		11759	1275		139	0	14756		-

Produkcja roślinna podporządkowana była produkcji zwierzęcej. W gminie w produkcji zwierzęcej dominuje chów trzody chlewniej (obsada 140 szt/100 ha użytków rolnych). Mniejsza jest hodowla bydła (obsada 50 szt/100 ha użytków rolnych). W Projekcie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego powiat Pułtusk (w tym i gmina Obryte) zaliczone zostały do obszarów intensywnej produkcji rolniczej – obsada trzody chlewniej i bydła jest większa od średniej dla województwa.

Pozarolnicza działalność gospodarcza

Wg. danych statystycznych na koniec 2002 roku w systemie REGON na obszarze gminy Obryte zarejestrowanych były 264 jednostki gospodarcze, w tym 249 prywatnych i 15 uspołecznionych.

Wg. sekcji europejskiej klasyfikacji gospodarczej w sekcji:

- A** - rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo – 38 jednostek (wszystkie prywatne),
- C** - górnictwo i kopalnictwo – 2 jednostki (prywatne),
- D** - działalność produkcyjna – 25 jednostek (wszystkie prywatne),
- F** - budownictwo – 66 jednostek (wszystkie prywatne)
- G** - handel hurtowy i detaliczny – 53 jednostki (wszystkie prywatne),
- I** - transport, gospodarka magazynowa i łączność – 29 jednostek (wszystkie prywatne),
- J** - pośrednictwo finansowe – 5 jednostek (prywatne)
- K** - obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów – 13 jednostek (2 uspołecznione, 11 prywatnych)
- L** - administracja publiczna i obrona narodowa; gwarantowana prawnie opieka socjalna – 5 jednostek (3 publiczne, 2 prywatne)
- M** - edukacja – 7 jednostek (6 publicznych, 1 prywatna),
- N** - ochrona zdrowia i opieka socjalna – 8 jednostek (3 publiczne, 5 prywatnych),

O - pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna – 13 jednostek (1 publiczna, 12 prywatnych).

Na terenie gminy nie występują zakłady produkcyjne zatrudniające większą ilość pracowników. Najbardziej rozwinięta jest sieć sklepów detalicznych. W 12-tu miejscowościach znajdują się obiekty handlowe – łącznie jest ich 25, w przeważającej większości są to sklepy spożywczo-przemysłowe. Ponadto na terenie gminy występują następujące obiekty usługowe:

- 2 stacje paliw – Obryte
- 2 warsztaty napraw samochodów w Psarach
- 3 tartaki – Bartodzieje, Psary i Zambski Kościelne,
- 3 z-dy usług stolarskich – Obryte, Płusy i Gródek Rządowy,
- 1 piekarnia – Obryte,
- zakład obsługi leśnictwa – Psary,
- zakład weterynaryjny – Obryte,
- 8 zakładów usług transportowych – Obryte, Psary, Skłudy,
- sprzedaż pasz – Gródek Nowy i Obryte,
- sprzedaż materiałów budowlanych i art. do produkcji rolnej – Obryte,
- SKR – Obryte,
- Rol-Pol (zaopatrzenie rolników w materiał siewny i środki ochrony roślin) – Obryte.

4.5. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

W czasie ostatniej wielkiej powodzi (wiosna 1979 roku) zalana została cała dolina dolnej Narwi aż do krawędzi wysoczyzny. Powódź objęła również doliny jej dopływów. W większości przypadków cykliczne wiosenne podwyższone stany wód nie powodują znaczących strat gospodarczych z uwagi na fakt, że są to tereny wykorzystywane jako użytki zielone, bądź nieużytki.

4.6. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy wynikają z istniejących uwarunkowań a także, w dużej mierze, z zadań inwestycyjnych jakie będą realizowane na obszarze gminy przez różne podmioty.

Wójt Gminy Obryte w pierwszej fazie opracowania wystąpił do różnych jednostek z prośbą o współpracę przy opracowaniu

"Studium..." i przekazanie przez każdą z nich swoich zamierzeń inwestycyjnych dotyczących obszaru gminy, które powinny zostać uwzględnione w opracowaniu.

Zgłoszone zostały następujące wnioski:

- *Zakład Energetyczny Warszawa - Teren S.A. Rejon Energetyczny Wyszaków* - zgłoszone wnioski dotyczą szczegółowych lokalizacji sieci elektroenergetycznych i stacji transformatorowych średniego i niskiego napięcia t.j. zagadnień ujmowanych w planach zagospodarowania przestrzennego.

- *Mazowiecka Spółka Gazownictwa Sp.z o.o. w Warszawie Oddział Gazownia Warszawska* - wniosek dotyczy różnych wariantów zaopatrzenia gminy Obryte w gaz ziemny.

- *Urząd Miejski w Pułtusk* - wniosek dotyczył zmiany granic gm. Obryte w rejonie wsi Bartodzieje, część obszaru wsi została włączona do m. Pułtusk.

- *Lasy Państwowe Nadleśnictwo Pułtusk* - zgłoszone wnioski dotyczą zaliczenia gruntów nadleśnictwa do lasów z ukierunkowaniem na gospodarkę leśną oraz uwzględnienia pisma z dnia 3.12.01r.

- *Zarząd Województwa Mazowieckiego* zgłosił następujące uwagi:

- gmina należy do obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski
- zgodnie z krajową koncepcją sieci powiązań przyrodniczych ECONET PL obszar gminy jest objęty korytarzem ekologicznym o znaczeniu międzynarodowym (Dolina Narwi)
- wskazanie włączenia terenów w granice Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego
- północna część gminy proponowana do objęcia ochroną prawną w formie parku krajobrazowego „Dolina Narwi”.
- Południowa i zachodnia część gminy stanowiące fragmenty Puszczy Białej przewidziane są do włączenia w europejską sieć ekologiczną „Natura 2000”.
- W gminie występują 2 rezerваты „Bartnia „ i „Popławy”
- W dolinie Narwi występują kompleksy zagrożenia powodziowego oraz obszary o braku izolacyjności pierwszego poziomu wodonośnego podatne na zanieczyszczenia wód wglębnych
- Wieś gminna Obryte pełnić będzie funkcję ośrodka obsługi o znaczeniu lokalnym,
- Usługi o znaczeniu ponadlokalnym dla obszaru całej gminy pełnić będzie m. Pułtusk
- zewnętrzne powiązania komunikacyjne zapewnia droga

województwa nr 618 oraz sieć dróg powiatowych.

- *Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie Wydział Środowiska i Rolnictwa Placówka Zamiejscowa w Ciechanowie* zgłosiła wnioski:

- uwzględnić w Studium przepisy dotyczące ochrony walorów krajobrazowych, terenów zieleni, drzew i krzewów (Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16.10.1991 r),
- uwzględnić art. 72 Prawo Ochrony Środowiska,
- zbadać czy przeznaczenia planowanych terenów nie naruszają ustaleń Konwencji Berneńskiej z dnia 19.09.1979r. oraz Rozporządzeń Ministra Środowiska o ochronie gatunkowej zwierząt i roślin, w zakresie występowania gatunków chronionych,
- uwzględnić uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- przeprowadzić weryfikację ewidencji gruntów w granicach objętych studium w zakresie zgodności mapy ewidencyjnej ze stanem faktycznym w terenie,
- uwzględnić uwarunkowania wynikające z istniejącego rolniczego użytkowania terenów rolnych położonych w granicach administracyjnych gminy oraz funkcjonowania istniejących gospodarstw domowych.

- *Wojewódzki Sztab Wojskowy w Warszawie* zgłosił uwagi odnośnie uwzględnienia obiektów, które wymagają konsultacji z Szefostwem Infrastruktury WLOP:

- rurociągi gazowe >DN-500, napowietrzne linie energetyczne >110 kV,
- odwierty górnicze w strefie ochronnej i dla H=50m npt.,
- maszty i anteny TV i radiowe oraz stacje bazowe telefonii komórkowej,
- elektrownie wiatrowe w dowolnym miejscu, przebieg autostrad,
- wszelkie inne obiekty o wysokości pow.50 m npt.,

- *Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych w Warszawie, Urząd Gminy w Szelkowie, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie Oddział w Ciechanowie* – nie zgłosiły uwag i wniosków.

Wnioski zgłoszone przez mieszkańców gminy bądź przez zainteresowanych inwestorów

Ogółem wpłynęło 303 wniosków dotyczących zmiany przeznaczenia 523 działek położonych na terenie gminy Obryte, w tym:

- pod zabudowę mieszkaniowo- usługową wpłynęło 30 wniosków,
- pod zabudowę zagrodową i zagrodowo-mieszkaniową –8 wniosków,
- pod zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo- rekreacyjną- 151 wniosków,
- pod rekreację- 97 wniosków,
- zalesienie - 13,
- usługi – 2,
- uprawy rolne –2 wnioski.

Wnioski dotyczą zarezerwowania terenów pod inwestycje w następujących miejscowościach:

Najwięcej wniosków dotyczy wsi gminnej Obryte – 96 wniosków, najmniej wsi Rozdziały – 3.

Wnioski w sprawie zmiany przeznaczenia gruntów:

- na cele zabudowy zagrodowej dotyczą wsi: Mokrus(1), Cygany(1), Zambski Stare (2), Rozdziały(1), Gródek Nowy(1), Obryte(1),
- Pod zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo- rekreacyjną zgłoszono wnioski w następujących wsiach: Obryte(45), Zambski Kościelne(25), Bartodzieje(18), Sokołowo Włóściańskie(13),Psary(12),Kalinowo, Gródek Rządowy(po9), Zambski Stare, Toczniabiel(po6), Sadykierz, Gostkowo(po5), Ciólkowo Małe, Wielgolas (po4), Cygany-3, Gródek Nowy, Mokrus, Ciólkowo Rządowe, Skłudy(2), Rozdziały, Rowy(po1).
- Pod rekreację zgłoszono wnioski następujące: Zambski Kościelne-43 wnioski, Gostkowo- 16, Kalinowo i Rowy (po11wniosków), Zambski Stare – 6 wniosków, Sokołowo Włóściańskie -4 wnioski, Toczniabiel –3, Bartodzieje –2, Obryte –1,
- Pod zabudowę mieszkalno- usługową: Obryte (14), Psary i Zambski Stare (po3),Wielgolas(2)oraz po 1 wniosku we wsiach: Skłudy,Gostkowo, Bartodzieje, Toczniabiel, Kalinowo, Gródek Nowy,
- Pod zalesienie zgłoszono wnioski: we wsi Mokrus-4 wnioski, w Rowach, Toczniabiel, Ciólkowie Rządowym i Małym, Kalinowie, Gródku Rządowym i Obrytem –po 1 wniosku.

4.7. Stan prawny gruntów

Użytkowanie gruntów w gminie wg form władania przedstawia się następująco(wg danych geodezyjnych na dzień 1 stycznia 1999 roku):

lp	Wyszczególnienie	pow. ogółem	użytki rolne	użytki leśne i grunty zadrz.i zakrz.	grunty zabud. I zurbaniz.	tereny różne	nieużytki	wody
		ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha
1	Grunty S.P. z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytk. Wieczyste	5422	135	4879	191	8	51	217
2	Grunty S.P. przekazane w użytk. Wieczyste	1	1	0	0	0	0	0
3	Grunty gmin i zw.między-gminnych	154	31	5	115	0	3	3
4	Grunty osób fizycznych, w tym:	8331	7624	433	230	0	34	44
	a) wchodzące w skład gospodarstw rolnych	8135	7509	404	180	0	32	42
	b) nie wchodzące w skład gosp. Rolnych	196	115	29	50	0	2	0
5	Grunty spółdzielni	2	0	0	2	0	0	0
6	Grunty kościołów i zw. Wyznaniowych	28	20	0	7	0	1	0
7	Grunty wspólnot gruntowych	44	10	1	2	0	31	0

Na obszarze gminy dominują dwie formy władania: Skarbu Państwa i własność osób fizycznych. Skarb Państwa zarządza 38,8% powierzchni gminy – są to lasy i grunty leśne. W zarządzie Lasów Państwowych znajduje się prawie 92% wszystkich lasów na obszarze gminy, we władaniu osób fizycznych znajduje się niecałe 8% lasów. We władaniu osób fizycznych znajduje się 56,9% powierzchni całej gminy, w tym prawie wszystkie (97,5%) grunty rolne. Samorząd gminy dysponuje tylko 1,1% powierzchni gminy. Są to grunty pod obiektami samorządu (urząd gminy, szkoły) oraz drogami gminnymi.

4.8. Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze gminy występują:

- dwa rezerwaty przyrody:

- *Rezerwat **Bartnia*** - powołany Zarządzeniem MLIpD z dnia 04.04.1977 roku. Jest to rezerwat częściowy i ma charakter

faunistyczno-leśny. Zajmuje powierzchnię 14,60 ha. Został utworzony celem ochrony i zachowania fragmentu naturalnego drzewostanu sosnowego stanowiącego miejsca lęgowe czapli siwej. Las reprezentuje typ boru świeżego, drzewostan sosnowy jest w wieku 160-170 lat. W podszycie występuje jałowiec, sosna, dąb szypułkowy i kruszyzna. W runie rośnie łąkowo konwalia, kostrzewa owcza, borówka brusznica, wrzos i przieniec zwyczajny. Spotyka się również sasanke. Oprócz czapli siwej występują: dzięcioły, kowaliki, sikorki i mysikróliki.

- **Rezerwat *Popławy*** – powołany Zarządzeniem MLiPD z dnia 04.04.1977 roku. Jest to rezerwat częściowy i ma charakter florystyczno-leśny. Zajmuje powierzchnię 6,28 ha. Został utworzony celem ochrony i zachowania liczącego wówczas ok. 165 lat drzewostanu sosnowego z bogatym runem, w którym występują dwa chronione gatunki: konwalia i sasanke. W drzewostanie oprócz sosny występuje również dąb szypułkowy i brzoza brodawkowata. W runie występują jeszcze: wrzos, borówka brusznica, kostrzewa owcza, trzcinnik leśny i piaskowy. Zbiorowisko to jest reprezentatywnym przykładem stosunków przyrodniczych Puszczy Białej.

- pomniki przyrody

leśnictwo Bartnia

- dąb szypułkowy obw. 330 cm, oddz. 31a,
- 3 dęby szypułkowe obw. 270, 290, 350 cm, oddz. 31a,
- dąb szypułkowy obw. 225 cm, oddz. 18a,

leśnictwo Wielgolas

- dąb szypułkowy obw. 470 cm, oddz. 229b.

- lasy ochronne

- wodochronne – oddziały: 5-14, 18-41, 45-46, 54-57, 62-67, 77-80, 83-86, 94-98, 111, 113, 116-120, 124-126, 131,132, 140-144, 149-150, 166-171, 180, 181, 195-197, 199, 200, 211-215, 219, 220, 225-227, 245-248, 261 w tym stanowiące jednocześnie ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej – bociana czarnego (oddz.35-36, 39-41, 46, 48-49, 111, 140-141),
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody- oddz. 139,

4.9. Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych

Na obszarze gminy nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

4.10. Udokumentowane złoża kopalin

Na terenie gminy w rejonie wsi Tocznoziel występuje złożo pospółki udokumentowane w kat. C₁ + B. Średnia miąższość tego złoża wynosi 4,8m, przy nadkładzie 3,6m. Zasoby bilansowe udokumentowane w kat. C₁ wynoszą 413 tys. ton.

4.11. Tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze gminy nie występują tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych

4.12. Systemy komunikacji i infrastruktury

4.12.1. Komunikacja

Obszar gminy ma charakterystyczny promienisty układ komunikacyjny, monocentryczny, wykształcony współzależnie przez lokalne, naturalne warunki środowiska przyrodniczego w powiązaniu z kształtowaną zabudową osadniczą. Promienistość układu dróg wraz z prawie centralnie położoną miejscowością gminną Obryte, stwarzają bardzo dogodne warunki do prawidłowego funkcjonowania gospodarki w gminie oraz układ ten zapewnia dostępność usług dla większości mieszkańców gminy.

Obszar gminy położony jest poza układem dróg krajowych. Południową granicę gminy stanowi droga wojewódzka nr 618. Głównym szlakiem komunikacyjnym jest droga powiatowa relacji Wyszków - Rząśnik – Obryte – Pułtusk stanowiąca jednocześnie główną oś komunikacyjną projektowanego Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Od ciągu tego wychodzą rozgałęzienia dróg powiatowych łączących miejscowości położone w północnej i południowej części gminy z ośrodkiem gminnym. Układ ten uzupełniony jest szeregiem dróg gminnych zapewniających wewnętrzną dostępność komunikacyjną ludności gminy. Drogi powiatowe w większości posiadają nawierzchnię bitumiczną natomiast drogi gminne przeważnie nawierzchnię gruntową lub żwirową.

Wykaz dróg powiatowych i ważniejszych gminnych na terenie gminy Obryte
(stan na dzień 31.12.2002 rok)

lp	Przebieg skąd - dokąd	długość mb	szerokość jezdni m	Nawierzchnia			Obiekty mostowe	
				gruntowa mb	żwirowa mb	bitumiczna mb	mosty szt	przepusty szt.

drogi powiatowe								
1	Porządzie - Pułtusk	14807	5	-	-	14807	-	5
2	Obryte - Zambski - Zakszewo	16397	5,5	-	-	16397	1	7
3	Gładczyn - Obryte - Gostkowo	12555	3,0 - 5,5	4485	192	6978	1	9
4	Pniewo - Obryte	5368	5,5	1268	1000	3100	-	5
5	Obryte - Sadykierz	3000	5	-	-	3000	-	-
6	Sadykierz - Gródek Rządowy	3300	5	-	-	3300	-	-
główne drogi gminne								
1	nr 2823001 Komorowo - Sadykierz - część	3073	5,5	1073	-	2000	-	3
2	Nr 2823002 Sokołowo - Bielino	1537	5,5	1237	300	-	-	-
3	Nr 2823003 Bartodzieje - Psary	2457	5,5	-	-	2457	-	2
4	Nr 2823004 Bartodzieje - Wielgolas	8825	5,5	4475	1800	2600	-	3
5	Nr 2823005 Bartodzieje - Pniewo Kolonia	3890	5,5	1390	2500	-	-	2
6	Nr 2823006 Toczna biel - Zambski - Ciółkowo	3637	5,5	2837	800	-	1	2
7	Nr 2823007 Rowy - Sokołowo P - Obryte	2337	5,5	2337	-	-	-	-
8	Nr 2823008 Psary - Nowiny - Ciółkowo M	2335	5,5	1335	900	-	-	1
9	Nr 2823009 Toczna biel - Zambski Kościelne	4729	5,5	4729	-	-	-	2
10	Nr 2823010 Rozdziały - Sokołowo	1877	5,5	1377	500	-	-	1

11	Nr 2823011 Popławy - Zambski Kościelne	15936	5,5	11436	1000	3500	-	7
12	Nr 2823013 Popławy - Pawłówek	4862	5,5	4362	500	-	-	1
13	Nr 2823014 Tocznabiel - Ciółkowo M	6550	5,5	6050	500	-	-	1
14	Nr 2823015 Psary - Zambski	4237	5,5	3237	1000	-	-	2
15	Nr 2823016 Bartodzieje - Popławy	5500	5,5	3500	2000	-	-	-

4.12.2. Zaopatrzenie w wodę

Gmina posiada 3 stacje wodociągowe w miejscowościach Bartodzieje, Cygany i Gródek Rządowy. Wybudowana jest sieć wodociągowa o długości 86,3 km, przyłącze wodociągowe posiada 1042 budynki mieszkalne, co stanowi ponad 90% zasobów mieszkaniowych gminy. Prawie wszystkie miejscowości posiadają sieć wodociagową. W najbliższym czasie zostanie doprowadzona woda do ostatnich dwóch miejscowości – Tocznabiel i Rowy.

Na obszarze gminy zlokalizowanych jest łącznie 17 publicznych, zakładowych i indywidualnych ujęć wody dla potrzeb ludności, zakładów i OC w następujących miejscowościach:

Lp	Miejscowość	Wydajność na dobę w m ³	Właściciel
1	Bartodzieje	720	UG Obryte
2	Bartodzieje	700	UG Obryte
3	Bartodzieje	700	UG Obryte
4	Wielgolas	96	UG Obryte
5	Psary	168	OSM-Wyszków
6	Obryte	336	Piekarnia prywatna
7	Obryte	144	GS SCH
8	Zambski Kościelne	96	UG Obryte
9	Zambski Kościelne	72	Ośrodek Wyp. Geoprojekt
10	Gostkowo	74	OSM-Wyszków
11	Sokołowo Parcele	72	OSM-Wyszków
12	Cygany	268	UG Obryte
13	Cygany	328	UG Obryte
14	Cygany	208	UG Obryte
15	Gródek Rządowy	768	UG Obryte

16	Gródek Rządowy	528	UG Obryte
17	Gródek Rządowy	708	UG Obryte

Ujęcia wody w Bartodziejach i studnie w Zambskich Kościelnych wymagają ustanowienia strefy ochrony pośredniej.

4.12.3. Odprowadzenie ścieków

Na terenie gminy funkcjonują 3 oczyszczalnie ścieków zlokalizowane we wsiach: Obryte (250m³/d), Psary (53,4m³/d) i Gródek Rządowy (77m³/d). Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 22,6 km. Do kanalizacji podłączonych jest 397 budynków mieszkalnych.

4.12.4. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy funkcjonuje tymczasowe wysypisko śmieci zlokalizowane na gruntach wsi Obryte.

4.12.5. Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy nie przebiega sieć gazowa. Mieszkańcy gminy korzystają z gazu bezprzewodowego propan-butan. Z gazu rozprowadzanego w butlach korzysta ok. 80% mieszkańców gminy.

4.12.6. Telekomunikacja

Dostęp mieszkańców gminy do połączeń telekomunikacyjnych jest dobry – zarówno do telefonów jak i internetu. Przez teren gminy prowadzona jest sieć światłowodowa. Podłączenia takie posiadają już: Psary, Skłudy, Obryte, Gródek Rządowy, Ciólkowo Małe, Zambski Kościelne, Bartodzieje, Wielgolas. Część mieszkańców korzysta z telefonii komórkowej – zlokalizowane są dwie stacje bazowe telefonii komórkowej w miejscowościach Zambski Kościelne i Gródek Rządowy

4.12.7. Elektryfikacja

Zasilanie gminy w energię elektryczną odbywa się z RPZ 110/15kV Wyszków II i Serock poprzez sieć rozdzielczą średniego napięcia 15kV. Stacje transformatorowe 15/0,4kV są w większości napowietrzne, zasilane promieniowo z sieci rozdzielczej 15kV.

4.12.8. Zaopatrzenie w ciepło

Dostawcami energii cieplnej są niewielkie lokalne kotłownie, usytuowane w budynkach mieszkalnych. Większe kotłownie zaopatrują w ciepło budynki użyteczności publicznej, szkoły,

przedsiębiorstwa. Coraz częściej na terenie gminy buduje się lub wymienia stare kotłownie węglowe na kotłownie ekologiczne.

4.13. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz inne

4.13.1. Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego

Został przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą Nr 118/2003 w dniu 15.12.2003 r. Program ten przyjął do realizacji: ustalenia „Programu małej retencji wodnej dla Województwa Mazowieckiego”(opracowany w 2000 roku), w którym przyjęto do realizacji po 2005 roku dwa zbiorniki retencyjne na obszarze gminy Obryte:

- zbiornik w m.Obryte, ciek Psary, o pw. ok. 0,20 ha, poj. dod. 3 tys m³, głębokość zbiornika ok. 1,5 m. Dla zbiornika przewidziano funkcje retencyjną i gospodarczą, użytkownikiem będzie Urząd Gminy- został już zrealizowany, zbiornik w m. Sokołowo Włociańskie na biegu Kanału Gostkowo 3 + 180, pow. 0,40 ha, pojemność dod. 5,5 tys m³, funkcja; retencyjna i gospodarcza, użytkownikiem będzie Parafia Rzymsko-Katolicka.

4.13.2. Projekt Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego – wersja z 2003 roku do konsultacji

W projekcie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego gmina Obryte zaliczona została do obszarów z przewagą ekstensywnych form produkcji rolniczej z dominującymi kierunkami produkcji; chów bydła i trzody chlewnej, o ustalonej funkcji turystyczno-letniskowej (dolina Narwi i zachodnia część lasów Puszczy Białej) o znaczeniu regionalnym. Rzeka Narew stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym, lasy Puszczy Białej projektowane są do włączenia w sieć Natura 2000, część gminy proponowana jest do objęcia ochroną w formie parków krajobrazowych – Nadbużański Park Krajobrazowy i Park Krajobrazowy Dolina Narwi.

Określone zostały następujące kierunki polityki dla gminy Obryte:

- przeciwdziałanie nadmiernym dysproporcjom rozwojowym – dotyczy rolniczej przestrzeni produkcyjnej wraz z osadnictwem,

- przeciwdziałanie największym zagrożeniom powodziowym – dolina Narwi,
- poprawa warunków funkcjonowania środowiska przyrodniczego poprzez:
 - o włączenie lasów Puszczy Białej do sieci NATURA 2000,
 - o utworzenie Nadbużńskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Dolina Narwi.

4.13.3. NATURA 2000

Jest zadaniem rządowym realizowanym przez Ministerstwo Środowiska. Pod pojęciem „Natura 2000” należy rozumieć spójną, ekologiczną sieć najcenniejszych obszarów przyrodniczych w Europie. Budowa sieci Natura 2000 opiera się na dwóch Dyrektywach Rady Europy:

- ochronie dziko żyjących ptaków, zwana Dyrektywą „Ptasia”, opiera się na: tradycyjnych metodach ochrony obszarowej i gatunkowej, zastosowaniu jednolitej procedury weryfikacji elementów sieci, wprowadzeniu do organizacji sieci zasady integracji ochrony przyrody i działalności gospodarczo-kulturowej człowieka;
- ochronie naturalnych siedlisk oraz dziko żyjącej fauny i flory, zwana Dyrektywą Siedliskową lub Habitatową, opiera się na: wyznaczeniu obszaru objętego ochroną, opracowaniu planu ochrony, ocenie skutków oddziaływania na te obszary różnych form działalności człowieka, zarządzaniu siecią (monitoring, sprawozdawczość).

Na wniosek Ministra Środowiska opracowana została „Koncepcji sieci NATURA 2000 w Polsce”. *Minister Środowiska Rozporządzeniem z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 (Dz.U. Nr 229 z dnia 21 października 2004 roku, poz. 2313) wyznaczył obszar specjalnej ochrony ptaków PLB140007 pod nazwą „Puszcza Biała” o powierzchni 64101,64ha, w tym w granicach gminy Obryte 7490,7ha.*

Dolina Dolnej Narwi (oznaczona symbolem PL052) umieszczona została na tzw. „Shadow List” – krajowej liście potencjalnych obszarów NATURA 2000 sporządzonej przez organizacje pozarządowe i przez nie zgłoszona do Komisji Europejskiej. Obszar pod nazwą „Dolina Dolnej Narwi”.¹

~~Na terenie gminy Obryte występuje jeden obszar wyznaczony na podstawie Dyrektywy „Ptasiej” włączony do projektu krajowej sieci~~

~~NATURA 2000 i przesłany do uzgodnień do Komisji Europejskiej. Jest to Puszcza Biała – nr obszaru PLB140007 – obejmuje obszary leśne gminy.¹~~

Dalsze działania organizacyjne kształtować się mają w następujący sposób:

- Minister właściwy ds. środowiska ustanawia obszar Natura 2000,
- sporządzone zostaną plany ochrony (plany działań) dla tych obszarów (jeżeli obszar znajduje się na terenie parku narodowego tworzy się aneks do planu ochrony; jeżeli obszar znajduje się na terenach Lasów Państwowych – zapis dotyczący obszarów Natura 2000 dołącza się do operatów urzędniowych lasów; dla pozostałych przypadków opracowuje się niezależne plany ochrony i zagospodarowania). Wokół obszaru sieci NATURA 2000 powinno być możliwe wyznaczenie otuliny, zabezpieczającej go przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych. W planie ochrony powinny być zapisane ustalenia dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Aby plany ochrony mogły w rzeczywisty sposób spełniać założone funkcje, muszą stać się prawem miejscowym. Tak jak w przypadku planów ochrony obszarów chronionych, ich zapisy muszą zostać transponowane do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ciężar finansowy ustanowienia obszaru NATURA 2000 na danym terenie nie może spoczywać na jego właścicielu, a zatem z tytułu wprowadzanych ograniczeń, które skutkować będą utratą ewentualnych korzyści musi zostać wprowadzony system rekompensat, który zapewni integrację ochrony przyrody z działalnością gospodarczą i kulturalną człowieka.

Rekompensaty mają dotyczyć jedynie gruntów prywatnych. Rekompensaty powinny obejmować wszystkie tereny użytkowane gospodarczo, które mają znacznie dla zachowania siedlisk lub gatunków objętych systemem NATURA 2000: łąki i pastwiska, lasy, stawy, itp. Do czasu wypracowania w Unii Europejskiej spójnego systemu finansowego, należy założyć, że podstawowym źródłem finansowania na terenach użytkowanych rolniczo będą programy rolno-środowiskowe (PRŚ). Dla pozostałych prywatnych terenów użytkowanych gospodarczo (lasy, stawy) konieczne

będzie stworzenie analogicznego jak dla PRŚ systemu finansowego.

4.13.4. Nadbużański Park Krajobrazowy

Dokumentacja uzasadniająca celowość utworzenia Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego została opracowana w latach 1988-1992. Celem utworzenia tego parku jest zachowanie m.in. unikatowych walorów dolin głównych rzek Bugu i Narwi, naturalnego mało przekształconego krajobrazu oraz zbiorowisk roślinnych, które w dużym stopniu zachowały cechy środowisk naturalnych i półnaturalnych. Na obszarze byłych województw: łomżyńskiego, ciechanowskiego i siedleckiego park został powołany odpowiednimi zarządzeniami wojewodów.

Na obszarze gminy Obryte obszar projektowanego parku obejmuje tereny lasów Puszczy Białej i prawie w całości (wyłączając otulinę) pokrywa się z granicami obszaru proponowanego do sieci NATURA 2000. Fakt włączenia obszaru NPK do tej sieci świadczy o jego bardzo dużych walorach przyrodniczych. Na dzień sporządzania *Studium* nie ma jednoznacznej decyzji co do tego jaką prawną formą ochrony zostanie objęty ten teren.

4.13.5. Dolina Narwi

Zarząd Województwa Mazowieckiego poinformował, że Dolina Narwi stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym oraz, że północna część gminy proponowana jest do objęcia prawną formą ochrony w formie parku krajobrazowego „Dolina Narwi”. Brak jest dokumentacji dotyczącej celowości utworzenia parku krajobrazowego Dolina Narwi, która powinna zwierać waloryzację obszaru, jego cenne elementy jak i granicę parku i ewentualnej jego otuliny.

4.13.6. Krajowy program zwiększenia lesistości do roku 2020

Krajowy program zwiększania lesistości opracowany został w 1993 roku i zaakceptowany do realizacji przez Radę Ministrów w dniu 23 czerwca 1995 roku. Jednak nie stał się programem rządowym, gdyż nie zagwarantowano środków na jego realizację w perspektywie wieloletniej. W 2001 roku weszła w życie ustawa o zalesianiu gruntów rolnych (od stycznia br już nie obowiązuje). Na jej podstawie rolnicy otrzymywali rekompensaty z tytułu zalesiania swoich gruntów, łącznie z możliwością przejścia na emeryturę. Wzrosło zainteresowanie tą formą uzyskiwania środków przez rolników indywidualnych. Opracowana została w 2003 roku Aktualizacja Krajowego Programu Zwiększania

Lesistości. Zakłada ona zwiększenie lesistości kraju do 30% w roku 2020 i do 33% do roku 2050. W programie tym dla powiatu pułtuskiego przyjęto powierzchnię tylko 863 ha (w tym dla sektora państwowego tylko 1ha) do zalesienia w latach 2001 – 2020. Należy założyć, że udział gminy Obryte w tej powierzchni będzie mały z uwagi na niską lesistość pozostałych gmin wchodzących w skład powiatu pułtuskiego.

Zalesianie prywatnych gruntów rolnych nie jest „nakazem administracyjnym” lecz indywidualną wolą rolnika. Odbywać się będzie na zasadach określonych w Planie Rozwoju Obszarów Wiejskich. Generalnie, Plan ten przyjmuje zasadę zalesiania gruntów najsłabszych klas, marginalnych dla potrzeb produkcji rolniczej ale nie wyklucza zalesiania gruntów klas wyższych w uzasadnionych przypadkach.

5. Wpływ uwarunkowań na ustalenia kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy

Rzeźba gminy (poza strefą krawędziową) nie wpływa ograniczająco na rozwój funkcji osadniczej jak i rolnictwa.

Występujące grunty są przeważnie gruntami nośnymi nie stwarzającymi ograniczeń dla bezpośredniego posadowienia budynków za wyjątkiem utworów bagiennych, rzeczno-bagiennych i rzeczno-deluwialnych, które nie nadają się do posadowienia zabudowy.

Pod względem warunków wodnych teren gminy charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami dla budownictwa - najkorzystniejsze występują tam, gdzie utrzymuje się ciągły poziom wód gruntowych.

Dla uniezależnienia produkcji rolniczej poprawy warunków wodnych dla rolnictwa niezbędne jest budowa małych zbiorników wodnych na ciekach wodnych.

Dla celów nierolniczych należy w pierwszej kolejności wykorzystywać gleby o mało korzystnych i niekorzystnych warunkach do uprawy. Użytki zielone są mało przydatne dla rozwoju rolnictwa, nie mniej wskazane jest pozostawienie ich w dotychczasowym użytkowaniu (jednak bez istotnych możliwości zwiększenia produkcji pasz) jako tereny otwarte dla poprawy warunków wodnych i przewietrzania.

Szansą rozwoju gminy jest turystyka. Obecność rozległych kompleksów leśnych, nie zanieczyszczonego środowiska, bogatej fauny i flory w połączeniu z urozmaiconą rzeźbą terenu, stwarza

atrakcyjne warunki rozwoju turystyki pobytowej jak i kwalifikowanej. Walory przyrodnicze gminy sprzyjają wyznaczeniu tras dla turystyki rowerowej, pieszej i ekologiczno-edukacyjnej. Również warunki klimatyczne sprzyjają rozwojowi budownictwa rekreacyjnego. Na taką zabudowę można przeznaczać tereny gruntów małoprzydatnych dla rolnictwa o warunkach bioklimatycznych niewskazanych dla rozwoju osadnictwa stałego z uwagi na nadmierne uwilgotnienie w przejściowych porach roku – rejon doliny Narwi.

Walory przyrodnicze gminy predystynują do objęcia prawną formą ochrony ~~Puszcze Białą i po opracowaniu odpowiednich dokumentacji~~ – dolinę Narwi.¹

Bliska odległość do miast powiatowych Pułtusk i Wyszaków decyduje o ograniczonym zainteresowaniu inwestorów do lokalizacji działalności gospodarczej na obszarze gminy. Świadczą o tym wnioski osób fizycznych zgłoszone we wstępnej fazie prac nad niniejszym Studium. Z 303 wniosków tylko 2 dotyczyły wyznaczenia terenów pod usługi. Najwięcej dotyczyło wyznaczenia terenów pod zabudowę rekreacyjną lub mieszkaniowo-usługową. W gminie problem stanowi substandardowa zabudowa siedliskowa - część wniosków dotyczyła wyznaczenia terenów pod nową zabudowę zagrodową.

Prawie wszystkie miejscowości w gminie korzystają ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę z sieci wodociągowej. Rozwiązania wymaga gospodarka ściekowa i odpadami.

CZĘŚĆ B

Kierunki zagospodarowania

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Strukturę przestrzenną gminy tworzą:

- zwarte kompleksy lasów Puszczy Białej zajmujące obszar zachodni i południowy gminy wraz ze zlokalizowanymi wewnątrz dużymi obszarami rolnymi i zabudową wsi Toczniabiel, Bartodzieje i Wielgolas,
- wąskie pasmo lasów przebiegające z południowego wschodu na północny zachód, w północnej części gminy,
- dolina rzeki Narew wraz z zabudową mieszkaniową, rolniczą, usługową i letniskową wsi Zambski Kościelne, Gostkowo,

- Kalinowo, Rowy i Sokołowo Włociańskie w północnej części gminy oraz ze starorzeczami w zachodniej części gminy,
- cieki wraz z ich dolinkami stanowiące lewobrzeżne dopływy Narwi
 - o jeden płynący równoleżnikowo przez środek gminy wpadający do Narwi powyżej Pułtuska,
 - o dwa płynące z południowego wschodu na północny zachód, w północnej części gminy, wpadające do Narwi w rejonie Gostkowa i Zambsk Kościelnych,
 - rolnicza przestrzeń produkcyjna na pozostałym obszarze gminy wraz z siecią osadniczą obsługującą funkcje rolnicze i nierolnicze,
 - zabudowa letniskowa występująca poza układem osadniczym gminy w miejscowościach położonych nad Narwią,
 - oraz elementy liniowe infrastruktury technicznej;
 - o drogi powiatowe,
 - o gęsta sieć dróg gminnych,
 - o linie energetyczne SN i nn,

Zakłada się utrzymanie wykształconej struktury przestrzennej gminy. Wskazuje się w dalszej części na potrzebę utrzymania i podniesienia rangi walorów przyrodniczych gminy poprzez wskazanie obszarów do objęcia ochroną prawną, wykorzystanie tych walorów dla rozwoju funkcji turystycznej, a także wskazanie obszarów dla rozwoju funkcji osadniczych i związanych z nią funkcji usługowych dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz dla rozwoju funkcji turystycznej.

2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy

Uwzględniając utrzymanie wykształconej struktury przestrzennej gminy, potrzeby rozwoju zgłoszone przez mieszkańców i instytucje a także istniejące uwarunkowania określa się następujące kierunki i wskaźniki zagospodarowania przestrzennego gminy:

- **zwartej zabudowy** obejmującej tereny zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usług, działalności gospodarczej, obejmują one następujące miejscowości: Obryte, Sokołowo Parcele, Psary, Sadykierz, Płusy, Gródek Rządowy, Gródek Nowy, Mokrus, Ciólkowo Małe i Rządowe.
- **zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i letniskowej z usługami i działalnością gospodarczą nie wpływającą**

- negatywnie na środowisko** . Są to obszary zabudowy wsi uznanych za letniskowe: Zambski Kościelne, Kalinowo, Gostkowo, Rowy, Rozdziały, Sokołowo Włociańskiwe, Toczniabiel, Bartodzieje, Wielgolas,
- **zabudowy letniskowej i wypoczynkowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej i usług** podstawowych dla obsługi ludności z zakazem usług produkcyjnych- są to wyznaczone pod zabudowę obszary we wsiach letniskowych,
 - **zabudowy letniskowej z dopuszczeniem usług** podstawowych dla obsługi funkcji wypoczynkowej z zakazem lokalizacji usług produkcyjnych- wybrane obszary w niektórych wsiach letniskowych,
 - **produkcyjno-usługowe** - zlokalizowane poza obszarami zainwestowania miejscowości m. in. we wsiach Obryte, Mokrus, Gródek Nowy, Zambski Stare, Sadykierz,
 - **zabudowy rozproszonej** – obejmującej pojedyncze siedliska na terenach rolnych poza zwartą zabudową wsi, leśniczówki oraz osady leśne,
 - **przestrzenie publiczne centrów wsi w miejscowościach Sadykierz, Sokołowo Włociańskie, Zambski Kościelne, dopuszcza się również w pozostałych miejscowościach w miarę powstawania takich potrzeb¹**
 - możliwość realizacji zabudowy na terenach wyposażonych w infrastrukturę techniczną i posiadających dostęp do dróg publicznych.

Przyjmuje się następujące **wskaźniki** wykorzystanie terenu:

- dla zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej wolnostojącej do 36 – 48 mieszkańców na 1 ha
- dla zabudowy zagrodowej do 16 – 20 mieszkańców na 1 ha.
- dla zabudowy letniskowej do 24 – 30 letników na 1 ha.

Przyjmuje się **minimalną powierzchnię** działki dla:

- budownictwa mieszkalnego 1000 m²
 - budownictwa letniskowego 1000 m²
- **Tereny z ograniczeniem zabudowy wg przepisów szczególnych**
- obszary o niekorzystnych warunkach fizjograficznych – tereny zalewowe,
 - grunty rolne o najwyższej przydatności rolniczej,

- strefa terenu 50 m od cmentarza dla zabudowy mieszkaniowej,
- strefa ochrony pośredniej ujęcia wody,
- lasy,
- łąki i pastwiska,

- Tereny wyłączone z zabudowy

- tereny podmokłe,
- krawędź erozyjna.

Określenie kierunków zagospodarowania terenów

- Porządkowanie przestrzennego zagospodarowania terenów miejscowości gminnej, przystosowanie jej do pełnienia funkcji ośrodka zarządzającego gminą oraz ośrodka gospodarczej obsługi turystyki,
- Tworzenie harmonijnych form zagospodarowania nawiązujących do tradycji we wsi gminnej na terenach rozwojowych i w pozostałych wsiach,
- Porządkowanie przestrzennego zagospodarowania zainwestowanych terenów rekreacyjnych we wsiach letniskowych zwłaszcza w pasie nadnarwiańskim ze zwróceniem szczególnej uwagi na tworzenie ładu przestrzennego w zabudowie letniskowej istniejącej i projektowanej oraz na otwarciu i udostępnieniu terenów ogólnodostępnych do rzeki.
- Obowiązek utrzymania dostępnego do rz. Narwi pasa terenu o szerokości min. 20m od rzeki, oraz obowiązek utrzymania dostępności do pozostałych cieków wodnych (rowów melioracyjnych) pas terenu o szerokości – min. 3.0 m,
- Ograniczenie do minimum zabudowy na działkach leśnych, w przypadkach zaistnienia takiej konieczności sytuowanie obiektu na terenie wolnym od drzewostanu.
- Ograniczenie zabudowy na terenach zalewowych, w przypadku zaistnienia konieczności, zastosowanie rozwiązań konstrukcyjnych odpowiednio zabezpieczających przed skutkami powodzi.

3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego

Dla zachowania wartości przyrodniczych gminy przyjmuje się działania:

- rekultywację terenów zdegradowanych w wyniku eksploatacji surowców,
- porządkowanie gospodarki ściekowej ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb gospodarstw rolnych,
- ograniczanie wyłączeń z użytkowania terenów leśnych i łąk,
- wprowadzanie zadrzewień na gruntach rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa oraz obszarów źródliskowych i lokalnych wododziałów.

Biorąc pod uwagę powyższe wyznaczają się:

- **obszary na których utrzymuje się obecną formę ochrony prawnej**
 - o Puszcza Biała – obszar NATURA 2000 oznaczony symbolem PLB140007, powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku (Dz.U. Nr 229 z dnia 24 października 2004 r. poz. 2313),¹
 - o 2 rezerwaty przyrody – „Bartnia” i „Popławy”, w rezerwach tych obowiązują w szczególności zakazy: dokonywania zmian przedmiotów ochrony i obszarów objętych ochroną, zmiany stosunków wodnych, regulacji cieków, jeżeli służą one innym celom niż ochrona przyrody, wydobywania skał, minerałów, niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania, prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej, a także rolniczej, hodowlanej lub chowu zwierząt,
 - o lasy ochronne – gospodarowanie zgodne z przepisami szczególnymi,
 - o pomniki przyrody – z zakazem niszczenia i usuwania tych drzew, wykonywania w ich otoczeniu prac ziemnych, zmian stosunków wodnych,
 - o osobliwości faunistyczne i florystyczne - udokumentowane w opracowaniu dotyczącym celowości utworzenia Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego,
- **obszary proponowane do objęcia ochroną prawną**
 - o rangi lokalnej
 - doliny cieków z zakazem zmiany użytkowania łąk i zmiany stosunków wodnych,

- o rangi krajowej
 - dolina dolnej Narwi jako Park Krajobrazowy Dolina Narwi – dla tego obszaru nie ma jeszcze opracowanej dokumentacji przyrodniczej i brak jest obecnie podstaw do określania zasad gospodarowania na tym terenie.
 - Puszcza Biała jako Nadbużański Park Krajobrazowy – dokumentacja przyrodnicza została opracowana w roku 1992. Do tej pory Park jeszcze nie został powołany odpowiednim aktem prawnym (Zarządzenie Wojewody Mazowieckiego), brak jest planu ochrony parku.
- o rangi europejskiej w ramach tworzonej sieci NATURA 2000
 - ~~Puszcza Biała – oznaczona symbolem PLB140007, tworzona na podstawie Dyrektywy Ptasiej¹~~
 - Dolina Dolnej Narwi. Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej dla tego obszaru należy stosować postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z przepisami Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz.U. Nr 92, poz. 880 z późniejszymi zmianami).¹ (Źródło: strona internetowa Ministerstwa Środowiska

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r o ochronie przyrody (Dz.U.nr92 poz.880,Dz.U.nr113 z 2005r poz.954 oraz Dz.U.Nr130 poz.1087), na obszarze NATURA 2000: Puszcza Biała zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Zasada ta obowiązuje również w stosunku do potencjalnego obszaru Natura 2000: Dolina Dolnej Narwi do czasu odmowy zatwierdzenia albo zatwierdzenia tych obszarów przez Komisję Europejską jako obszary Natura 2000 i ich wyznaczenia w trybie określonym w przepisach szczególnych(Ustawa o ochronie przyrody).

Projekty planów i projekty zmian do przyjętych planów oraz planowane przedsięwzięcia, które nie są bezpośrednio związane z

ochroną obszaru Natura 2000 lub obszarów projektowanych znajdujących się na liście obszarów Natura 2000, lub nie wynikają z tej ochrony, a które mogą na te obszary znacząco oddziaływać, wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001r.-Prawo ochrony środowiska.

Jeżeli działania na obszarze Natura 2000 zostały podjęte bez przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, wojewoda nakazuje ich natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie w wyznaczonym terminie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru jego części lub chronionych na nim gatunków.

Jeżeli przemawiają za tym wymogi nadrzędnego interesu publicznego w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym Wojewoda może zezwolić na realizację planu lub przedsięwzięcia ,które mogą mieć negatywny wpływ na siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt dla których ochrony został powołany obszar Natura 2000, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

Jeżeli na obszarze Natura 2000 występuje siedlisko lub gatunek o priorytetowym znaczeniu zezwolenie może zostać udzielone wyłącznie w celu:

- ochrony zdrowia i życia ludzi
- zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego
- uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędnym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego
- wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego po uzyskaniu opinii Komisji

Europejskiej

W przypadku planowanych przedsięwzięć ,które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 i nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony, zezwolenie zastępuje się decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r.-Prawo ochrony środowiska.

Na powołanych i projektowanych obszarach NATURA 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna,

łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin lub zwierząt, ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.¹

~~Obszary proponowane do objęcia ochroną prawną rangi krajowej i europejskiej wyznacza się w Studium celem zachowania, do czasu faktycznego objęcia ich ochroną prawną przez odpowiedni organ, wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz w celu wyłączenia lokalizacji na ich terenie m.in. obiektów zaliczonych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie środowiska, ograniczenia żywiołowej ekspansji budownictwa letniskowego, dokonywania zmiany stosunków wodnych, likwidacji zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, wydobywania surowców naturalnych.¹~~

- **ochrona zasobów wód** – ochrona ilościowa zasobów wód na terenie gminy, która prowadzi do zmniejszania odpływu wód z terenu zlewni i będzie prowadzona poprzez:
 - o budowę retencji i renaturyzację cieków - retencjonowanie wody przebiegać będzie poprzez: budowę obiektów inżynierskich i zbiorników wodnych a także poprzez wykorzystanie warunków hydrologiczno gruntowo-wodnych, szaty roślinnej, tzw. retencja naturalna w formie retencji leśnej.
 - o zalesianie obszarów źródliskowych rzek i cieków oraz obszarów gruntów rolnych na wododziałach.
- **ochrona przed hałasem** – należy stosować środki ochrony akustycznej dla terenów chronionych.

4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury materialnej

4.1. Na terenie gminy Obryte obejmuje się ochronę prawną następujące obiekty:

A) wpisane do rejestru zabytków w

m.Obryte

- neogotycki murowany kościół parafialny p.w. Św. Trójcy z 1851 roku – nr rej.345 - A z dnia 7.04.1998r.,
- stara część cmentarza parafialnego rzymskokatolickiego - nr rej. 344 - A z dnia 30.01.1986r.,

m.Sadykierz

- dzwonnica i najbliższe otoczenie w promieniu 50 m po spalonym kościele – nr rejestru 341 – A z dnia 2.04.1962 roku,

m. Sokołowo Włociańskie

- drewniany kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP z końca 1682 roku wraz z wyposażeniem wewnątrz, dzwonnica i otoczeniem w promieniu 100m – nr rej. 340 – A z dnia 10.07.1956r.,

m.Zambski Kościelne

- Kościół parafialny p.w. Św. Wojciecha, murowany z 1890 roku, odbudowany w 1950 roku – nr rej. 342 - A z dnia 2.02.1982r.,
- najstarsza część cmentarza parafialnego rzymskokatolickiego – nr rej. 343 - A z dnia 30.01.1986 r.,
- ślady osady starożytnej – nr rej. 931/297 z dnia 5.11.1971 r.

B) obiekty architektury i budownictwa ujęte w ewidencji konserwatorskiej:

- drewniane domy mieszkalne we wsiach: Obryte (8 szt.), Grodek Rządowy (8), Psary (6), Sadykierz (10), Sokołowo Włociańskie (3), Wielgolas (1), Zambski Kościelne (2),
- dawny dwór we wsi Obryte,
- pozostałości parku z układem wodnym z końca XIX wieku oraz kapliczka murowana z końca XIX wieku w miejscowości Sokołowo Włociańskie,
- krzyże przydrożne w miejscowościach: Gródek Rządowy (kam./met. z 1894 roku), Mokrus (dwa, jeden drewniany z 1927 roku, drugi kam./met. z k. XIX wieku),

C) stanowiska archeologiczne (na podstawie arkuszy z dawnego woj.ostrołęckiego):

- o wieś Ciólkowo Małe ark. 46-68
 - nr 1 – szczątki osady łużyckiej, Wczesna Epoka Żelaza,
 - nr 2 – ślad osadnictwa, Wczesna Epoka Żelaza,
 - nr 4 – ślad osadnictwa starożytnego (ceramika),
 - nr 5 – ślad osadnictwa kultury łużyckiej, Epoka Brązu, Wczesna Epoka Żelaza,
 - nr 6 – szczątki osady łużyckiej (ceramika), Epoka Brązu, Wczesna Epoka Żelaza,

- nr 7 – szczątki osady łużyckiej (ceramika), Epoka Brązu, Wczesna Epoka Żelaza, Stanowiska nr 1, 4, 5, 6 i 7 zostały zaliczone do stanowisk o dużej wartości poznawczej.

- wieś Obryte (arkusz 46-68)

- nr 20 – ślady osady łużyckiej, Epoka Brązu, Wczesna Epoka Żelaza – stanowisko o dużej wartości poznawczej,

- wieś Psary (arkusz nr 46-68)

- nr 12 – szczątki osady wczesno-średniowiecznej,
- nr 13 – ślady osadnictwa średniowiecznego,
- nr 14 – ślad osadnictwa późno-średniowiecznego,

- nr 15 – ślad osadnictwa z XIV-XVI wieku,

- nr 16 – szczątki osady z XVI-XVIII wieku,

- nr 17 – ślady osadnictwa starożytnego i późno-średniowiecznego,

- nr 18 – szczątki osady późno-średniowiecznej,

- nr 19 – szczątki osady wczesno-średniowiecznej,

- nr 21 – ślad osadnictwa nowożytnego,

- nr 22 – ślad osadnictwa nowożytnego.

Stanowiska nr 12, 17 i 19 zostały zaliczone do stanowisk o dużej wartości poznawczej.

- wieś Wielgolas (arkusz nr 47-68)

- nr 4 – ślady osadnictwa – kultury łużyckiej i kultury trzcinińskiej, Epoka Brązu, Wczesna Epoka Żelaza,

- nr 5 – szczątki osady nowożytnej (ceramika),

Stanowisko nr 4 zostało zaliczone do stanowisk o dużej wartości poznawczej.

- wieś Zambski Kościelne (arkusze nr 45-68 i 46-68)

- nr 10 – szczątki osady łużyckiej i ślad osadnictwa kultury niemieńskiej, Neolit, Epoka Brązu, Wczesna Epoka Żelaza,

- nr 11 – ślad osadnictwa kultury łużyckiej, Wczesna Epoka Żelaza,

- nr 26 – ślady osadnictwa nowożytnego.

Stanowisko nr 10 zostało zaliczone do stanowisk o dużej wartości poznawczej.

- Wieś Zambski Stare (arkusz 46-68)

- Nr 3 – szczątki osady kultury przeworskiej z okresu późno-lateńskiego,
- Nr 8 – szczątki osady lużyckiej (ceramika), Epoka Brązu, Wczesna Epoka Żelaza,
- Nr 9 – ślad osadnictwa nowożytnego.

Stanowiska nr 3 i 8 zostały zaliczone do stanowisk o dużej wartości poznawczej.

D) miejsca pamięci narodowej w miejscowościach:

- Sokołowo Włościańskie – mogiła poległych za ojczyznę w 1863 roku w walce z Rosjanami, przy drodze Sokołowo – Bielino,
- Sadykierz – mogiła na cmentarzu przykościelnym poległych 10.08.1920 roku,
- Obryte – na cmentarzu grzebalnym grób żołnierza poległego 11.08.1920 roku z 70 Pułku Piechoty Wielkopolskiej,
- Zambski Kościelne – na cmentarzu kwatera wojenna żołnierzy poległych w dniu 6 i 7 września 1939 roku,
- mogiła żołnierzy poległych w czasie II wojny światowej w lesie przy drodze Psary – Pułtusk.

4.2. Przyjmuje się następujące działania dla ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków

A) W uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków należy prowadzić:

- wszelkie prace konserwatorskie mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku jak i zahamowanie jego destrukcji oraz wszelkie prace restauratorskie mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytków,
- odbudowę spalonego drewnianego kościoła parafialnego p.w. Św. Rocha w m. Sadykierz,
- roboty budowlane w obrębie stanowisk archeologicznych,
- gospodarkę leśną w obrębie stanowisk archeologicznych położonych w lasach,

B) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy:

- utrzymać określone w decyzjach o wpisaniu do rejestru zabytków otoczenie obiektów zabytkowych,
- wyznaczyć strefy ekspozycji obiektów zabytkowych.

C) wyznacza się:

- 100 metrowe strefy ekspozycji wokół obiektów wpisanych do rejestru zabytków do czasu szczegółowego określenia ich granic i

szerokości w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

- do czasu opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wewnątrz tych stref należy uzgadniać z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

5.1. Komunikacja

Jako podstawę rozwiązań komunikacyjnych przyjmuje się istniejący układ drogowy gminy poddany modernizacji i nielicznym uzupełnieniom

- drogi powiatowe – przyjmuje się szerokość w liniach rozgraniczenia – 25,0 – 20,0m.

Minimalne linie zabudowy dla dróg powiatowych od zewnętrznej krawędzi jezdni wynoszą:

- na terenach zabudowanych – 8,0m
- poza terenem zabudowy – 20,0m

Na terenach o zabudowie zwartej utrzymuje się dla obiektów nowo realizowanych utrzymanie istniejącej linii zabudowy.

- drogi gminne - przyjmuje się pasy szerokości od 10 m do 15 m dla realizacji głównych dróg gminnych. Na terenach o zwartej zabudowie utrzymuje się istniejącą linię zabudowy. Dla pozostałych dróg gminnych – zgodnie z obowiązującymi przepisami.

- drogi rowerowe – będą realizowane na odcinkach dróg i ulic gdzie to technicznie będzie możliwe do wykonania wg następujących zasad:

- o oddzielone fizycznie od jezdni i chodnika
- o wydzielone z jezdni lub chodnika pasy rowerowe odpowiednio oznakowane
- o ciągi pieszo – rowerowe

Wszystkie drogi przebiegające przez tereny zurbanizowane realizowane będą jako ulice z chodnikami i miejscami postojowymi w rejonie obiektów usługowych.

5.2. Zaopatrzenie w wodę

Adaptuje się istniejące ujęcia wody oraz stacje uzdatniania w miejscowościach Bartodzieje, Cygany i Gródek Rządowy dostarczające wodę poprzez zbiorcze wodociągi, oraz pozostałe

indywidualne ujęcia wody. W najbliższym czasie zostanie doprowadzony wodociąg do miejscowości Toczniel i Rowy. W zabudowie rozproszonej i nowopowstającej w oddaleniu od terenów zurbanizowanych stosowane będą indywidualne ujęcia wód. Dla ochrony ujęć wód zostaną opracowane i wyznaczone strefy ochrony pośredniej zgodnie z przepisami szczególnymi.

5.3. Odprowadzenie ścieków

Z uwagi na konieczność ochrony wód, należy uporządkować system gospodarko wodno-ściekowej w gminie.

- adaptuje się istniejące oczyszczalnie ścieków we wsi Obryte, Psary i Gródek Rządowy **i wyznacza teren pod oczyszczalnię w Zambskach Kościelnich**,¹
- lokalizacje **pozostałych** oczyszczalni, przebieg sieci kanalizacyjnych a także zasięg miejscowości, z których ścieki będą dowożone do danej oczyszczalni określone zostaną w gminnym programie oczyszczania ścieków i budowy systemów kanalizacyjnych.
- zakłada się objęcie kanalizacją sanitarną zbiorczą jak największy obszar zabudowy wiejskiej,
- do czasu realizacji nowych oczyszczalni i systemów kanalizacyjnych a także dla zabudowy rozproszonej ustala się odprowadzenie ścieków do przydomowych oczyszczalni ścieków. Ścieki z części zabudowy będą odprowadzane do szczelnych zbiorników ścieków, przy założeniu możliwości wywozu ścieków do punktów zlewnych przy oczyszczalniach,
- obiekty usługowe i przemysłowe nie objęte systemem kanalizacji zbiorczej powinny posiadać własne systemy kanalizacyjne,
- w gospodarstwach rolnych realizowane będą szczelne zbiorniki na gnojowicę dla ochrony wód podziemnych.

5.4. Gospodarka odpadami

Docelowo gminne wysypisko odpadów zostanie zlikwidowane i cały obszar gminy objęty zostanie selektywną zbiórką odpadów i ich zorganizowanym wywozem na spełniające wymogi wysypisko odpadów.

Określa się następujące kierunki rozwoju systemu gospodarki odpadami:

- gromadzenie odpadów powstających na terenie gminy w sposób odpowiadający wymogom ochrony środowiska, w tym szczególnie wód,
- wdrażanie zasady segregacji odpadów u ich „wytwórcy”,
- wywóz odpadów niebezpiecznych do najbliższego zakładu utylizacji,
- likwidację oraz rekultywację „dzikich” wysypisk.

Szczegółowe zasady i terminy realizacji określi gminny plan gospodarki odpadami wykonany na podstawie przepisów szczególnych.

5.5. Zaopatrzenie w gaz ziemny i energię ciepłą

Realizacja gazyfikacji gminy wymaga opracowania systemu zaopatrzenia w gaz dla mieszkańców gminy Obryte. Do czasu doprowadzenia gazu ziemnego na obszar gminy, mieszkańcy będą korzystali z gazu w butlach.

W zakresie ciepłownictwa przyjmuje się następujące zasady:

- rozwijania lokalnych systemów ciepłowniczych,
- sukcesywną modernizację i wymianę kotłowni opalanych węglem na kotły ogrzewane gazem, olejem bądź energią elektryczną,
- stosowania niekonwencjonalnych systemów ogrzewania.

5.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Przyjmuje się następujące zasady rozwoju:

- modernizację i rozbudowę istniejącego systemu sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia, linii napowietrznych i kablowych oraz budowę nowych stacji transformatorowych SN-15kV i nn –0,4kV,
- sukcesywną wymianę linii napowietrznych na kablowe,
- prowadzenie linii energetycznych , szczególnie w obszarach zabudowanych w pasach drogowych dróg,
- ograniczenia zabudowy w rejonie linii energetycznych zgodnie z przepisami szczególnymi.

5.7. Telekomunikacja

Określa się następujące kierunki rozwoju telekomunikacji:

- utrzymanie istniejących centrali oraz sieci telekomunikacyjnych, w tym światłowodu, stopniową ich modernizację i ewentualną rozbudowę w stosunku do potrzeb,

- utrzymanie istniejących stacji bazowych telefonii komórkowej oraz lokalizację nowych na terenach przeznaczonych pod usługi uciążliwe,
- modernizacja sieci abonenckiej telefonii przewodowej w taki sposób, aby umożliwiała korzystanie z najnowszych źródeł komunikacji (dostępność do Internetu, poczty elektronicznej, transmisji danych i inne),
- rozwinięcie systemu automatów publicznych na terenach wiejskich,
- sukcesywną zamianę istniejących linii napowietrznych na kablowe linie telefoniczne, szczególnie we wsiach o zabudowie zwartej,

6. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

- drogi gminne główne,
- drogi gminne pozostałe,
- szkoła w Psarach,
- inne obszary, na których będą realizowane inwestycje wynikające z potrzeb rozwoju gminy.

7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów zawierających zadania rządowe służące realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym

Zgodnie z ustaleniami projektu *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego – wersja z 2003 roku do konsultacji* do inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym należą:

- budowa zbiornika retencyjnego: w m. Sokołowo Włociańskie na biegu Kanału Gostkowo o pow. 0,40 ha, po 2005 roku,
- doprowadzenia gazu ziemnego wysokometanowego GZ-50 z gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Nieporęt – Białystok gazociągiem wysokiego ciśnienia PN 6,3 Mpa Dn 100 mm i budowa stacji gazowej redukcyjno-pomiarowej I^o na terenie gminy Obryte lub z wykorzystaniem istniejącej stacji gazowej redukcyjno-pomiarowej I^o w Pułtusku poprzez doprowadzenie gazu do gminy Obryte gazociągiem średniego ciśnienia. W związku z brakiem

ostatecznej decyzji co do zasad doprowadzenia do gminy gazu nie wskazuje się terenu pod tę inwestycję.

8. Obszary dla których jest obowiązkowe sporządzenie planów na podstawie przepisów odrębnych

Dla następujących obszarów będzie istniał, po ich utworzeniu przez odpowiedni organ, obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- Nadbużański Park Krajobrazowy
- Park Krajobrazowy Dolina Narwi
- NATURA 2000: Puszcza Biała, Dolina Dolnej Narwi,¹

9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Podstawowym instrumentem realizacji polityki przestrzennej gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy.

Gmina Obryte nie posiada obecnie obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego. Dotychczasowy plan miejscowy opracowany pod kierunkiem architekta Andrzeja Rostkowskiego w 1992 r. w Katedrze Architektury Politechniki Warszawskiej, zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy Nr III/80/92 z dnia 24.04.1992 r. przestał obowiązywać z dniem 31.12.2002r. Utrzymują moc obowiązującą zmiany w miejscowym planie zagospodarowania zatwierdzone uchwałami:

- Nr V/46/99 z dnia 28.05.1999r. w sprawie zmian we wsi Obryte i Zambski Kościelne
- Nr VII/58/99 z dnia 9.12.1999r w sprawie zmian we wsi Obryte, Zambski Kościelne, Gostkowo, Rowy.
- Nr XIV/121/2001 z dnia 26.02.2001r. w sprawie zmian we wsi -Kalinowo, Obryte, Sokołowo Włościańskie, Zambski Kościelne, Zambski Stare.

Dla gminy Obryte będą opracowane nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przede wszystkim dla miejscowości w których będą występować wzmożone procesy inwestycyjne.

Dotyczy to przede wszystkim miejscowości gminnej Obryte, oraz wsi Gródek Rządowy i Psary.

W celu uporządkowania zabudowy istnieje potrzeba opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pasa terenów nadnarwiańskich, wraz z miejscowościami: Zambski

Kościelne, Zambski Stare, Rowy, Kalinowo, Gostkowo, Sokołowo Włosciańskie i Rozdziały.

W miarę potrzeby będą opracowywane miejscowe plany zagospodarowania miejscowości pozostałych.

10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Obszary ochrony gruntów rolnych

Zgodnie z przepisami zawartymi w obowiązującej ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ochronie przed zagospodarowaniem innym niż rolnicze podlegają grunty o wysokich klasach bonitacyjnych. W gminie Obryte są to grunty rolne klasy III-IV. Udział tych gruntów jest stosunkowo wysoki. Są one położone na obszarze całej gminy, w tym pod terenami zainwestowanymi. Z uwagi na konieczność rozwoju pozarolniczych funkcji w gminie, a także rozwój funkcji turystycznej, część tych gruntów zostanie przeznaczona na cele inwestycyjne. Również część tych gruntów zostanie zalesiona.

Niedopuszczenie do powstania procesu trwałego przesuszania gleb stanowiącego istotne zagrożenie dla produkcji rolniczej i struktury ekologicznej obszaru gminy nastąpi poprzez małą retencję, utrzymanie właściwego stanu licznych oczek wodnych, miejscowe ograniczone spiętrzenia cieków wodnych oraz realizację dolesień i zadrzewień śródpolnych.

Obszary ochrony gruntów leśnych

Na podstawie *Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych* ochronie przed zmianą sposobu zagospodarowania podlegają wszystkie grunty leśne. Na terenie gminy większość lasów planowana jest objęciem ochroną prawną. Wyznaczone zostały lasy o funkcjach wodochronnych, glebochronnych i stanowiących ostoje zwierząt, zgodnie z wnioskiem Nadleśnictwa Pułtusk. W lasach tych koniecznym jest prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej zapisanej w *Ustawie o lasach*.

Podniesienie lesistości będzie miało wpływ na umocnienie i poprawę wartości środowiska przyrodniczego gminy, zwłaszcza retencji wód gruntowych.

Do zalesienia będą przeznaczone nieużytki, grunty rolne nieprzydatne do produkcji rolnej i grunty rolne nie użytkowane rolniczo oraz inne grunty nadające się do zalesienia, a w szczególności: grunty położone przy źródłiskach cieków, na

wododziałach, wzdłuż brzegów rzek, lotne piaski i wydmy piaszczyste, a także grunty klas wyższych z uwagi na istniejące uwarunkowania.

11. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania mas ziemnych

Problem ochrony przed powodzią w gminie Obryte dotyczy terenów położonych w dolinie rzeki Narew, w tym terenów zabudowy wsi Zambski Kościelne, Kalinowo, Gostkowo, Rozdziały, Rowy i częściowo Sokołowo Włociańskie. W czasie powodzi w 1979 roku część terenów tych miejscowości zostały zalane. Lokalne zagrożenia powodziowe mogą dotyczyć gwałtownych wezbrań wody na ciekach wodnych. Ze względów przyrodniczych, ekonomicznych i gospodarki zasobami wodnymi trwale zabezpieczenie terenów zagrożonych powodzią nie jest przewidywane. Tereny te wyłącza się z lokalizacji obiektów użyteczności publicznej, poza już istniejącymi, oraz wyklucza się lokalizacje obiektów mogących stwarzać zagrożenie dla środowiska i ludzi. Z uwagi na niebezpieczeństwo osuwania mas ziemnych szczególnie w trakcie powodzi i silnych opadów deszczowych, narażona jest krawędź wysoczyzny doliny Narwi.

12. Granice terenów zamkniętych i ich strefy ochronne

Na terenie gminy nie występują tereny zamknięte.

13. Kierunki rozwoju turystyki

Gmina Obryte położona jest zarówno w zewnętrznej podmiejskiej strefie wypoczynkowej miasta Wyszkowa jak i miasta Pułtusk. Jest w zasięgu dogodnych dojazdów z Warszawy i Ostrołęki. Przez gminę przechodzi droga powiatowa Wyszków-Rząśnik – Obryte – Pułtusk stanowiąca główną oś komunikacyjną Puszczy Białej. Drugim ważnym szlakiem turystycznym (po drogach powiatowych) jest trasa nadnarwiańska łącząca tereny wypoczynkowe gminy Obryte i Rząśnik.

Na obszarze gminy występują dwa obszary o zróżnicowanych walorach pod względem atrakcyjności i zagospodarowania rekreacyjnego:

- obszar nadnarwiański, gdzie 7 sołectw wyznacza się do pełnienia funkcji wypoczynku pobytowego: Zambski Kościelne (występuje tu wysoki stopień zainwestowania w budownictwo

letniskowe), Zambski Stare, Rowy, Gostkowo, Kalinowo, Rozdziały, Sokołowo Włościańskie,

- obszar Puszczy Białej, gdzie funkcje wypoczynku pełni lub potencjalnie może pełnić tę funkcję - Toczniabiel, Bartodzieje i Wielgolas. Obszar Puszczy Białej pełni funkcje ponadlokalnej obsługi turystyki pieszej. Przechodzi przez niego szlak niebieski – główny szlak Puszczy Białej.

W dotychczasowych opracowaniach planistycznych wyznaczone zostały duże tereny do zainwestowania pod budownictwo letniskowe. Malejący ostatnio popyt na takie budownictwo odzwierciedla się niskim stopniem zainwestowania na terenach przeznaczonych pod taką zabudowę.

Szansą na gospodarcze wykorzystanie funkcji turystycznej i wypoczynkowej na obszarze gminy może być tworzenie wielofunkcyjnych ośrodków wypoczynkowych poprzez wzbogacanie ich ofert o różnego rodzaju usługi np. w skojarzeniu z Domem Polonii w Pułtusk przy wykorzystaniu do tego celu obiektów po byłych szkołach np. w Gostkowie.

Gmina posiada potencjalne możliwości rozwoju bazy noclegowej dla wypoczynku pobytowego – kwatery prywatne w zabudowie jednorodzinnej lub zagrodowej we wszystkich miejscowościach.

Są możliwości wykorzystania istniejącego układu dróg powiatowych, gminnych w tym polnych i śródleśnych dla prowadzenia szlaków turystyki pieszej, rowerowej i konnej.

Wyznacza się następujące szlaki turystyczne:

- piesze
- rowerowe
- konny
- przyrodniczy

Wyznacza się punkty widokowe na terenach na Narwią, które należy uwzględnić w opracowywanych planach zagospodarowania przestrzennego tych miejscowości.

14. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań oraz synteza studium

W Studium utrzymuje się wykształconą strukturę przestrzenną gminy. Wskazuje na potrzebę utrzymania i podniesienia rangi walorów przyrodniczych gminy poprzez wskazanie obszarów do objęcia ochroną prawną, wykorzystanie tych walorów dla rozwoju funkcji turystycznej, a także wskazanie obszarów dla rozwoju funkcji osadniczych i związanych z nią

funkcji usługowych dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz dla rozwoju funkcji turystycznej.

Główną funkcją produkcyjną gminy jest rolnictwo osiągające w skali województwa mazowieckiego stosunkowo dobre wyniki w zakresie chowu bydła i trzody chlewnej. W gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego zamieszkuje 3606 osób tj. ok. 74% ludności gminy (wg, Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań oraz Spisu Rolnego- GUS 2002r). Ludność ta zamieszkuje w 949 gospodarstwach rolnych, z których 816 gospodarstw prowadzi wyłącznie działalność rolniczą. Dla wielu gospodarstw problem stanowi zabudowa zagrodowa - substandartowa o zbyt małej szerokości frontu działek, również często nie wystarczającej głębokości działki siedliskowej - nie odpowiadająca współczesnym potrzebom gospodarki rolnej. Dlatego w Studium wyznacza się lokalizacje siedlisk zarówno w istniejącej zabudowie wiejskiej jak też w zabudowie rozproszonej obejmującej pojedyncze siedliska na terenach rolnych poza zwartą zabudową wsi posiadających dostęp do dróg publicznych.

Drugą ważną funkcją gminy jest obsługa ludności gminy i rolnictwa. Mieszkańcy mają zapewnione podstawowe usługi w zakresie administracji, zdrowia i szkolnictwa. Pozostałe usługi świadczone są przez zakłady prywatne i jest to głównie handel i drobne zakłady usługowe. Najwięcej obiektów usługowych zlokalizowanych jest w miejscowości gminnej Obryte. W zakresie usług wyższego stopnia mieszkańcy korzystają z usług zlokalizowanych w Pułtusku i Wyszku. W gminie zatrudnionych jest (poza rolnictwem indywidualnym) 420 osób. Do pracy poza gminę wyjeżdża codziennie ok. 200 mieszkańców.

Bliskość dwóch miast powiatowych dobrze wyposażonych, szczególnie Pułtusza, powoduje, że brak jest potrzeb i zainteresowania inwestorów do lokalizowania działalności gospodarczej na terenie gminy. Także mały potencjał nabywcy ludności rolniczej nie generuje intensywnego powstawania nowych pozarolniczych miejsc pracy. 77 gospodarstw rolnych prowadzi dodatkowo lub wyłącznie działalność pozarolniczą. Następuje naturalne przekształcenie funkcji z zabudowy rolniczej na nierolniczą. Dlatego w niniejszym Studium wyznacza się lokalizację drobnych zakładów usługowych i działalności gospodarczej w ciągach istniejącej zabudowy wsi. Natomiast dla większych zakładów produkcyjno-usługowych wskazuje się tereny poza obszarami zainwestowania miejscowości. W większości są to tereny, które były wyznaczone w

dotychczasowych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Istniejąca zabudowa mieszkaniowa, siedliskowa, usługowa zlokalizowana jest wzdłuż ciągów komunikacyjnych po obu lub jednej stronie drogi. Poza zabudowaniami, a także pomiędzy poszczególnymi posesjami rozciągają się grunty rolne. Jest to charakterystyczny krajobraz wsi w tej gminie i stanowi niewątpliwie jej dużą wartość. Dlatego też chcąc utrzymać charakter zabudowy wyznacza się w Studium tereny zabudowy wzdłuż dróg. Za takim rozwiązaniem przemawia również łatwość uzbrojenia terenu – wykonana prawie we wszystkich miejscowościach sieć wodociągowa i w ślad za nią realizowana sieć kanalizacyjna. Z sytuacji mieszkaniowej ludności gminy wynika, że będzie następowała wymiana budynków mieszkalnych na nowe na istniejących działkach lub też będą wydzielane działki budowlane dla dzieci.

Ważną, ale mało wykorzystywaną gospodarczo jest funkcja przyrodniczo - rekreacyjna. Dolina Narwi wraz z dopływami, lasy Puszczy Białej reprezentując wysokie wartości przyrodnicze i krajobrazowe, pełnią istotną rolę w systemie powiązań przyrodniczych województwa i kraju.

Dotychczasowe zainteresowanie tymi walorami ogranicza się do lokalizacji zabudowy letniskowej głównie we wsiach nadnarwiańskich.

Żywiołowa i często samowolna ekspansja na działki letniskowe nasilona od połowy lat 70-tych (decyzja o przydziale działki letniskowej była w rękach wojewodów a nie gminy), spowodowała zajęcie na domki letniskowe atrakcyjnych terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. W dalszym ciągu istnieje duże zainteresowanie tą formą wypoczynku. W Studium wyznacza się tereny dla zabudowy letniskowej we wsiach położonych nad Narwią oraz w niewielkiej ilości w innych miejscowościach. Dla terenów nadnarwiańskich zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla których określono wskaźniki wykorzystania terenu oraz minimalną powierzchnię działki. Dla lepszego turystycznego wykorzystania wartości przyrodniczych wyznaczone zostały szlaki turystyczne piesze, rowerowe, konny i ścieżka przyrodnicza.

W Studium utrzymuje się dotychczasową formę ochrony prawnej – **Puszcza Biała**, rezerwat przyrody, lasy ochronne, pomniki przyrody- określając zasady gospodarowania na tych obszarach

oraz wskazuje się obszary do objęcia ochroną prawną: rangi lokalnej (doliny cieków), rangi krajowej (dolina dolnej Narwi jako Park Krajobrazowy Dolina Narwi, Puszcza Biała jako Nadbużański Park Krajobrazowy), rangi europejskiej (**Dolina Dolnej Narwi Puszcza Biała** ~~tworzona na podstawie Dyrektywy Ptasiej~~)¹ Obszary proponowane do objęcia ochroną prawną rangi krajowej i europejskiej wyznacza się w Studium celem zachowania, do czasu faktycznego objęcia ich ochroną prawną przez odpowiedni organ, wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz w celu wyłączenia lokalizacji na ich terenie m.in. obiektów zaliczonych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie środowiska, ograniczenia żywiołowej ekspansji budownictwa letniskowego, dokonywania zmiany stosunków wodnych, likwidacji zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, wydobywania surowców naturalnych.